De val van Jeruzalem

Jacob van Lennep en A.J. de Bull

bron
Jacob van Lennep en A.J. de Bull, *De val van Jeruzalem*. J. Noordendorp, Amsterdam 1850

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/lenn006valv01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

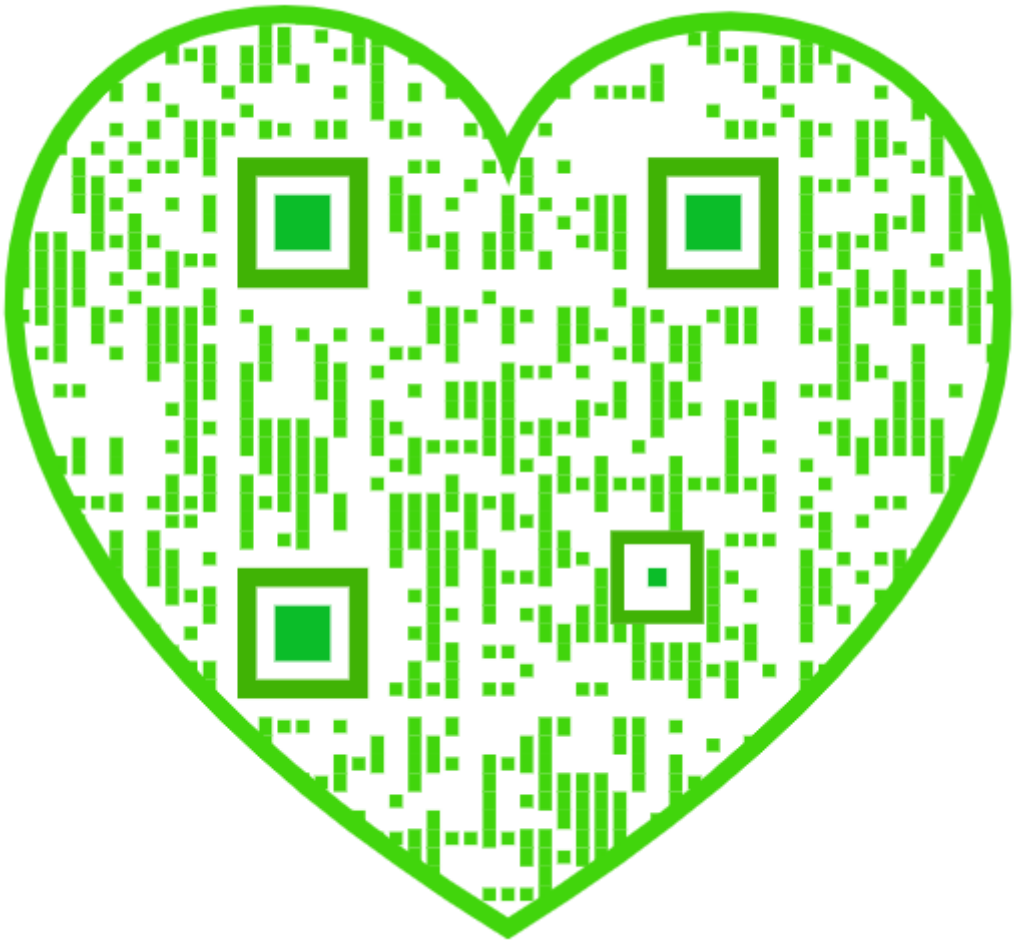

III

DER

AMSTERDAMSCHE REDERIJKERSKAMER

***ACHILLES*,**

ONDER DE KENSPREUK:

DOOR DEN TIJD WORDT DE SPRUIT EEN BOOM.

IV

ALS

EEN OFFER VAN BELANGSTELLENDE VERKNOCHTHEID

OPGEDRAGEN

DOOR

DE SCHRIJVERS.

Voorbericht.

***D**e opdracht van dit Treurspel aan de Rederijkerskamer Achilles duidt, naar de bescheiden meening der schrijvers, genoegzaam de aanleiding tot de samenstelling, het doel dat hun daarby voor oogen zweefde, en het standpunt aan, van waar hun werk moet beschouwd worden. Belangstelling in die Kamer wekte in hen de lust op, haren Leden een Dichtstuk aan te bieden, waarin, nevens de algemeene eischen der kunst, tevens de byzondere voorwaarden in 't oog gehouden werden, welke de inrichting der Kamer vordert. Vandaar meer lyrische en beschrijvende brokken dan dialoog: vandaar meer verhaal dan handeling: vandaar, in een woord, alles wat dit Treurspel ongeschikt voor het Tooneel, maar juist daarom passend maakt voor den werkkring, dien de Rederijkers zich voor alsnog hebben afgebakend.*

Ten gerieve van de uitvoerders, van de hoorders, en ook wellicht van de belangstellenden hier en elders in 't algemeen, besloten

de schrijvers tot de uitgave, hoewel zy echter levendig gevoelen, hiermede aan wie de voordracht bywoonden flechts een flaauwe herinnering, en aan het publiek buiten de Kamer een onvolledig denkbeeld van 't geheel te geven; daar Dichtstuk en Voordracht, in dit geval, even naauw met elkaêr verbonden en even moeilijk af te scheiden zijn, als zangstuk en geleidende muziek.

Dat de schrijvers, by een gedicht, voornamelijk ter mondelinge voordracht bestemd, niet hebben kunnen of mogen toegeven aan de zucht tot eene wijsgeerige opvatting van 't onderwerp, of aan zoodanige historische behandeling, welke eene menigte noten onvermijdelijk zou gemaakt hebben, zal men gereedelijk beseffen: evenzeer, hopen zy, zal men hun het verzwijgen, of enkel in 't voorbygaan aanduiden, van vele der afgrijsselijke byzonderheden, waarvan Jozefus en Hegezippus gewach maken, ten goede houden. In de voorstelling van feiten en karakters zijn zy zoo getrouw mogelijk aan de historie gebleven. Alleen hebben zy, om de vereischte eenheid in het tafereel te brengen, den loop der gebeurtenissen eenigzins versneld, de perioden faêmgetrokken, en eenige personaadjen, die by het beleg een belangrijke rol gespeeld hebben, als Johannes van Giskala, Eleazar, Jozefus, op den achtergrond verwijderd: intusschen zorg dragende, dat de kleuren, welke deze aan de groote historische schildery byzetten, in hunne teekening niet gemist, maar weêrgevonden werden in Simon, Elihu, Joël, enz.; zoodat de verschillende gevoelens, welke men te dier tijde in Palestina was toegedaan, en de partijen die daaruit ontstonden, genoegzaam werden afgeschetst in de zoo even genoemden, alsmede in Joram en den Wee-profeet. Deze laatste intusschen is een historisch personaadje, en staat, even als in de geschiedenis, wel buiten de

handeling, maar daarom niet minder naauw in verband met het dichterlijk denkbeeld, dat daaraan ten grondslag ligt; getrouw aan welk denkbeeld de laatste groep is saêmgesteld, uitmakende een zinnebeeld van den toestand der Joden, die Jeruzalems val overleefden (Joël) en van de Kristenen uit het Heiden en Jodendom (Verax en Dorkas), onder de gevestigde staatsmacht (Titus).

Het platte grondtjen van Jeruzalem, op het titelblad geplaatst, kan dienen om het verhaal van den aanval, door Titus bewerkstelligd, te verduidelijken, en den Lezer te doen opmerken, dat, waar in het stuk van Sion of van Salem gesproken wordt, daarmede niet altijd de stad in 't algemeen, maar doorgaands, afzonderlijke gedeelten daarvan - de boven- en benedenstad - bedoeld worden.

Wanneer nu hier nog herinnerd wordt, dat Ptolemaïs en Ako slechts twee verschillende benamingen zijn van eene en dezelfde stad, - gelooven de schrijvers verschooning te moeten vragen voor den schijn, alsof zy al zeer geringe gedachten van de scherpzinnigheid en kennis hunner lezers of hoorders hadden, en afscheid te mogen nemen met een welgemeenden heilwensch.

April 1850.

Personaadjen.

TITUS, *Veldheer van 't Romeinsche leger voor Jeruzalem.* } Romeinen.
VERAX, *Overste der Ruiterbenden.* } Romeinen.
COTTA, *Krijgsoverste.* } Romeinen.
REI VAN ROMEINSCHE SOLDATEN. } Romeinen.

JOËL, *Hoofd van den stam van Manasse.* } Jeruzalemmers.
DORKAS, *zijne dochter.* } Jeruzalemmers.
SIMON, *Overste der Zeloten of Yveraars.* } Jeruzalemmers.
ARON, *een Zeloot.* } Jeruzalemmers.
DE WEE-PROFEET. } Jeruzalemmers.
JORAM. } Jeruzalemmers.
ELIHU. } Jeruzalemmers.
RUBEN. } Jeruzalemmers.
ZADOK. } Jeruzalemmers.
MIRJAM. } Jeruzalemmers.
EZRA. } Jeruzalemmers.
MALEACHI. } Jeruzalemmers.
ZELOTEN *of* YVERAARS. } Jeruzalemmers.
KRIJGSVOLK. } Jeruzalemmers.
REI VAN JODEN EN JODINNEN. } Jeruzalemmers.
REI VAN JOODSCHE MAAGDEN. } Jeruzalemmers.

De val van Jeruzalem, Treurspel.

Eerste bedrijf.

(Een gedeelte van het Romeinsche Legerkamp op den Olijfberg: Jeruzalem in 't verschiet.)

Eerste tooneel.

JORAM, ELIHU, JOËL, DORKAS, allen geboeid, en de laatste gesluierd, COTTA, Romeinsch Krijgsvolk.

JORAM.

o Goddelijke bron van licht,
Bedek met wolken 't aangezicht,
Dat ook de heemlen rouw betoonen
Om 't bitter lot van Jakobs zonen!
Ach! dat mijn hand, o morgenzon!
Uw rijzend licht weêrhouden kon.
Waarom den sluier weggetogen?
Spaar 't jammerschouwspel aan onze oogen.
Hergeef, o nacht! uw duisternis:
Bedek de stad uit mededogen
Waaruit de Heer geweken is.

ELIHU.

o! Mocht de berg, waarop wy treden,
De Olijfberg, met zijn trotsche kruin,
Zich storten op het puik der steden,
Eer haar de Romer keer tot puin.
Slechts luttel uren torsch ik boeien;
'k Torsch reeds een eeuwigheid van smart.
Geen leven met gebroken hart,
Met kaken, die van schaamte gloeien.
De Kedron stroomt aan onzen voet:
Zijn water heeft geen offerbloed
Gedronken, van gewijde altaren
Ter neêr gevloeid, sints Romes scharen
Ons erfland hebben omgewroet.
Op grijzaart! biê my hulp! ontwring
Met my dier krijgsmansvuist de kling,
En offren we in dit uur ons zelven.
De Olijfberg zij het zoenaltaar:
De doodsnik stijge als beê tot aan de stergewelven:
Dat Kedrons bedding 't bloed vergaêr.

JOËL.

Broedren! Broedren!
Dus vertwijfeld van gemoedren,
Dat gy 't vriendlijk morgenlicht
Smaadt in 't aangezicht!
Broedren! Broedren!
Dus vertwijfeld van gemoedren,
Dat ge uw offer brengen zoudt
Als de boze Kananieten,
Menschen-offerbloed doen vlieten,
Waar de Heer van grouwt!
Ziet! de zonden van de vaadren

Worden wel aan 't kroost bezocht!
't Zelfde bloed vloeit nog in de aadren.-
Och! of Isrel 't hooren mocht:
't Heeft zijn eigen ramp gewrocht!
Woont daar niet in gindfche muren
Gruwzame ongerechtigheid?
Bergenhoog klom zy met de uren;
't Oordeel nadert, lang voorzeid.
Murmureert noch tergt den Heere:
Trekt het kleed des ootmoeds aan:
Bidt, dat nog de hand zich keere,
Opgebeurd om toe te slaan.

COTTA.

Die verneedring zal niet baten -
Jammert, bidt, zooveel 't u lust.
Dwazen, van uw God verlaten!
In uw Staten
Keeren kalmte, vreê noch rust,
Voor dat ge ons de voetzool kust.

ELIHU.

Niet te vroeg triomf gezongen!
Romer! snoer den trotschen mond.
Simon is nog niet bedwongen. -
Waar uw Aadlaar rustplaats vond,
Hier op Palestinaas grond
Zwerft hy fladdrend slechts in 't rond.
Sidder vrij. In onze streken
Wetten haat en wraak het staal.
Angstig zijt gy menigmaal
Reeds zijn scherpe snede ontweken.
Schoon 't geluk u thands omstraal',
Isrel - wat uw mond ook smaal',

Isrel mocht zijn kluisters breken:
Isrel toeft de zegepraal.
Bloedig zal 't zich eenmaal wreken.

JORAM.

Doof, ai doof dien gramschapsgloed
In 't opvliegende gemoed.
Ween met my om gindsche muren.
Ach! zy kunnen luttel uren
't Woeden van den storm verduren,
Die thands in en om hen woedt.

ELIHU.

Geef des trotsaarts waan geen voet.
Zie, hoe prachtig,
Door de morgenzon verguld,
Zie, hoe machtig,
En met krijgers opgevuld,
Strijdens reê op Simons stem,
Is Jeruzalem.
Mocht het Romes slavenhorden
Tot een vreeslijk graf,
Tot een kooi hun Aadlaar worden -
'k Stond mijn leven af.

COTTA.

Zwijg! uw leven
Is in onze hand gegeven.
't Hoort aan ons naar 't oorlogsrecht.
Zijt ge nu alreê de keten,
Die uw vuisten prangt, vergeten?
Vaster kan de boei gelegd.

JOËL.

Broeders! niet door ijdle twisten,
Die 't vergramd gemoed doen gisten,

't Lot verergerd, dat ons wacht. -
Niet als gy, op eigen kracht,
Maar op 's Heeren oppermacht,
Steunde David, naar dees streken
Met gebroken hart geweken
Voor den roover van zijn kroon,
Absalon, zijn eigen zoon.
En de Heer heeft hem verheven,
Kroon en staf terug gegeven,
En in eer en rang hersteld:
Ruischen hier om onze schreden
Niet de stemmen van 't verleden,
In proseetentaal vermeld?
Hoort Ezechiëls gezichte,
Hoe zich 's Heeren heerlijkheid,
Aan Jeruzalem ontzeid,
Naar d' Olijfberg heenenrichtte,
Maar door Zacharias mond
Werd haar wederkomst verkond,
Uitgaand van dees heilgen grond. -
Schijnt de Heer op nieuw geweken,
Hoort naar des Olijfbergs stem,
Die u plechtig noodigt, Hem
Weêr om gunst en hulp te smeeken
Voor 't bedreigd Jeruzalem.

DORKAS.

ter zijde.

Te laat! Jeruzalem! uw oordeelsdag is daar.

Tweede tooneel.

De vorigen, VERAX.

DORKAS, ***ter zijde.***
Wat zie ik? Verax! God! beproef my niet te zwaar.

VERAX, ***tot*** **COTTA.**
Wat hebt gy op uw tocht aan 't eind der stad vernomen?
Hebt gy den grond verkend? Zijt gy geslaagd?

COTTA.
Volkomen:
En zonder slag of stoot. De vuige Israëliet
Beproefde ditmaal 't scherp van Homes klingen niet.

VERAX, ***op de gevangenen wijzende.***
En deze?...

COTTA.
...Mogen u een duidlijk denkbeeld geven
In welk een overvloed de Israëlieten leven.
De een weeklaagt zonder end en de ander knersetandt,
De een bidt en de ander dreigt met even dorre hand.
'k Ben nooit met schraler buit in 't kamp teruggekomen:
Ik bracht hen herwaarts op, dewijl ik had vernomen,
Toen ik me aan 's Veldheers tent had aangemeld, dat hy
Ons hier bescheiden had.

VERAX.
Ik acht zijn komst naby.
Voer uw gevangnen heen; hun byzijn mocht ons stooren;
- Maar niet te ver: 't kan zijn, dat Titus hen wil hooren -
En keer dan spoedig; zoo vernemen wy, naar 'k schat,
Des Veldheers plannen tot vermeestering der stad.

(Cotta met de gevangenen af.)

Derde tooneel.

VERAX, ***alleen.***

Des Veldheers plannen! - Neen, Gods plannen,
o Titus! - Slechts zijn raadsbesluit
Volvoert gy met uw strijdbre mannen,
Zijn wraakfiolen giet gy uit.

Toen ik, met saamgevouwen handen,
In Rome aan uwe voeten zat,
o Paulus! en mijn goôn vergat,
Gy uw gevangenschap en banden,
Terwijl me uw mond de hemelleer
Verkondde van uw God en Heer,
Wien hier de felle haat deed bukken
Van 't volk, dat Hy had lief gehad,
'k Dacht toen niet, ooit den grond te drukken,
Dien Hy, de Zoon van God, betrad.
'k Dacht toen niet, dat ik d' arm zoû leenen
Aan 't Godsgericht, dat u verbeidt,
o Stad! die 't hemelsch oog deed weenen
Om al uw ongerechtigheid.
Jeruzalem, gy hebt verworpen
Wien God tot uwen vrede zond!
Zijn bloedzweet moest de Olijfberg slorpen:
Zijn tranen drupten op dees grond.
Van hier, van waar ik u beschouwe,
Sprak Hy, met klagelijke stem,
In 't vol vooruitzicht van uw rouwe:
'Wee over u, Jeruzalem!'

Vol van genaê trok hy uw wallen?
Op 't veulen van een ezelin,
Den palm des vredes wuivend, in.
Ging weldoend, zeegnend rond by allen,
Om, afgemarteld door uw hand,
Zieltogend onder 't hout der schand,
En met uw spot en vloek belaên,
Den gindschen kruisberg op te gaan.

Niet strafloos hebt gy God weêrstaan.

Want ziet - op brieschende genetten,
Rukt, langs des Heeren lijdenspad,
By 't schetteren der krijgstrompetten,
Ons heir verdelgend naar de stad.
De palm des vredes is herschapen
In onverbidlijk oorlogswapen
Met onverwinbre vuist gevat,
Om 't u in 't schuldig hart te drijven,
Met bloed u wetten voor te schrijven,
Uw trotsche muren neêr te slaan.
Geen steen zal op den andren blijven:
Niets voor 't gerichte Gods bestaan.

Vierde tooneel.

VERAX, TITUS, COTTA, Krijgsoversten.

VERAX.
Den Veldheer heil!

TITUS.
Met vreugd zie ik u hier vergaderd,

Manhasten! hoort my aan. Het heuchlijk tijdstip nadert,
Waarop de trotsche stad, verdedigd voet voor voet,
Zoo lang door my gespaard, voor 't krijgszwaard bukken moet.
Geen kostbare offers meer onnut gebracht! ten strijde.

(Somber.)

Mijn halsvriend werd dit uur getroffen aan mijn zijde.

VERAX.
Nikanor! hemel!...

TITUS.
... Werd verraderlijk gedood
Terwijl hy lijfsgenaê voor onderwerping bood.
Wy reden langs de stad om d' aanval te overwegen,
Toen, op den muur, een schaar van wachters, neergezegen
Van kommer en gebrek, mijn oogen trof. - Hy wendt
Den teugel... spreekt hun toe: 't gevolg is u bekend.
Zijn dood bedroest mijn ziel: de wraaklust scherpt de zinnen.
Waar hy getroffen werd, wil ik den storm beginnen,
By s' Hoogepriesters graf.

COTTA.
Ha! dat ik nog dees dag
Op gindschen tempelmuur uw standert planten zag.

TITUS.
Helaas! de strijd zal daar wellicht het hevigst woeden:
En wie zal by dien schok hun heiligdom behoeden?
Daar toeft de laatste kamp met d' onversaagdsten drom;
Want met den Tempel staat of valt het Jodendom,
En Romes Arend zal alleen op stapels lijken
En bergen rookend puin zeeghaftig nederstrijken.
Ziedaar, waarom 'k zoo lang het stormgeweld vermeed,
Het hunkren van mijn zwaard, mijn ongeduld, bestreed.
'k Heb alles aangewend om 't onheil te bezweeren,
De oproergen onder 't juk van Rome te doen keeren

Door minnelijk verdrag; - vergeefs! Nikanors dood....
Het leger, dat zoo lang 't bevel wacht... Ik besloot.

Zijt mijn getuigen thands, gerechte hemelgoden!
Niet ik worde aangeklaagd door zooveel duizend dooden:
Niet tegen my roepe eens 't vergoten bloed om wraak;
Want met lankmoedigheid streed ik voor Romes zaak.
Ik spaarde, waar 'k vermocht, ik noodde tot den vrede:
'k Werp thands d'olijstak weg, en ook mijn degenschede.

COTTA.
o Heuchelijk maar voor 't hart van elk soldaat.
Dát is een welkom woord.

TITUS.
'k Ging met den dageraad
De dichte reien door: 'k heb alles gaê geslagen:
Het krijgsvolk hunkert, om de kleine nederlagen
Te wreken, die ons heir, knerstandend, lijden moest.
Geheel de lage stad, geblakerd en verwoest
Na storm op storm, ligt voor een eersten aanval open.
Haar overmeestring is met klein verlies te koopen.
Daar eens genesteld - en wie zoû ons wederstaan? -
Rukt op de bovenstad de bloem des legers aan,
Om, waar zy 't zwakst is, en door geen driedubble wallen
Noch sterke torens wordt beschut, haar te overvallen.
In puin ter neêr gestort, zal Salem ons gewis
Meer steenen leevren dan voor 't stormtuig noodig is
Om neêr te slingeren op Sions hooge daken.

COTTA.
De stad zal puinhoop zijn en op haar grondvest kraken.

VERAX, ***ter zijde*****.**
Dat heeft de Heer voorzegd! Den Cezar dient gy, ja;
Maar God wreekt door uw arm het bloed van Golgotha.

TITUS.
Roept thands uw manschap faam: verkondigt mijn bevelen.
Vure elk zijn benden aan, opdat de stormkasteelen,
De schansen, 't slingertuig, als door een toovermacht
Verrijzen om de stad. Neemt strenge tucht in acht:
Beteugelt d'overmoed: spaart aan uw krijgsliên 't leven
Waar gy 't vermoogt, en wreekt tiendubbel die er sneven:
Mijn oog zal rusteloos alom u gadeslaan.
Op dappren! op! voor Rome! en voor Vespaziaan!

COTTA.
Rome en Vespaziaan! de Israeliet zal 't weten.

(De krijgsoversten verwijderen zich.)

VERAX.
Thands uw gevangnen!

TITUS.
Hoe!

COTTA.
Dees morgen opgezeten
Tot een verkenningstocht, ontmoette ik op mijn pad
Verdachten, op mijn last omcingeld en gevat;
't Behaag den Veldheer thands hun vonnis uit te spreken.
Twee hunner waren faam de veege stad ontweken;
Een grijzaart echter, meê gevallen in mijn macht,
Was naar de stad op weg, waar Abrams kroost versmacht.

TITUS.
Gy zult dien grijzaart van zijn lotgenooten scheiden.
Hy is my 't meest verdacht. Laat d' andren hier geleiden.
't Voegt best, dat ik hen saam en onverwijld verhoor.

(tot VERAX, die vertrekken wil.)

Gy, Verax! blijf, en licht my met uw oordeel voor.

Vijfde tooneel.

TITUS, VERAX, COTTA, JORAM, ELIHU, WACHTEN.

TITUS.
Voor ik uw lot beslis, verlang ik u te spreken.
Wie zijt ge, en met wat doel waart gy de stad ontweken?

JORAM.
Een uitgeplonderd man! een treurend echtgenoot:
'k Zocht voedsel: mijn gezin sterft ginds den hongerdood.

ELIHU.
Een uitgeplonderd man! Beklagenswaardig vader!
Gy hadt uw lot verdiend, gy priestervriend, verrader,
Die onderwerping van de daken hebt gepreêkt,
Het vuur verdoofd, met zorg door Simon aangekweekt,
En 't volk hebt aangespoord, hem uit de vest te drijven,
Om meester van uw goud en Romes knecht te blijven!
'k Verdacht u, toen ik u, voor 't krieken van den dag,
Uw huis verlaten en naar buiten sluipen zag.
'k Voorzag, dat ge ons wellicht een loze streek zoudt spelen,
Den toestand van de stad den vyand mededeelen.
Ziedaar waarom 'k uw zij zoo onbezweken hield:
Had ik u maar terstond by d' eersten stap ontzield.

TITUS.
Is uw geheele stad oneenig als gy beiden?
't Wordt tijd, dat ons geweer de twistenden koom scheiden,
Voor alles wordt vernield door onderlingen haat
En my der burgren twist niets meer te winnen laat.

ELIHU.
Gy twijfelt aan den moed van Judaas oorlogshelden,
Omdat uw wichlaars u een wissen zege spelden?

Gy acht ons overheerd? Verban dien yd'len waan.
Weet, dat er duizenden ten einde toe weêrstaan
En, als een eenig man, met onbezweken krachten,
Tot uw verdelging slechts 't bevel van Simon wachten.

TITUS.
Wie is die Simon toch, op wien ge u zoo verheft?

JORAM.
Een schelm, door wien ons volk een reeks van jamren treft.

ELIHU.
Een uitverkoren Gods, die u den nek zal buigen.

JORAM.
Een doemling, tegen wien ontelbre doôn getuigen.

ELIHU.
Omdat zijn arm vernielt wie denkt en spreekt als gy.

JORAM.
Hy offert aan zijn trots de gantsche burgery.

ELIHU.
Gy - aan uw geldzucht, aan uw zwakheid - roem en eere
En de onafhanklijkheid van 't volk, dat door den Heere
Werd uitverkoren.

JORAM.
Ach! des Heeren gunst verdween.

ELIHU.
Om dat uw aantal door het zwaard der onzen kleen
Gemaakt werd en gestuit in 't moedeloosheid-kweeken,
In 't stil en opentlijk van overgave spreken?
't Werd tijd dat met geweld de tong u werd gesnoerd.

TITUS.
Te lang hebt gy een taal, die my mishaagt, gevoerd.
Uw trotschheid ergert my. Gy, met uw eedgenooten,
Niet heel de burgery heeft dus de hand verstooten

Die Rome u meer dan eens grootmoedig heeft geboôn?
Gy, 't eerst in Romes macht, ontfang het eerst uw loon.

ELIHU.
Wreek u op my: 't is wel! Doe een der dappren vallen,
Die u weêrstreven dorst; ginds resten duizendtallen,
Wier onverzoenbaar hart u vloekt gelijk het mijn,
Maar die in moed en kracht nog driewerf grooter zijn.
't Verheugt my, dat mijn mond het voorrecht was beschoren,
Een waarheid, die u grieft, te dondren in uw ooren.
Zie vrij, met gretig oog, de hand aan 't oorlogsstaal,
Naar onze muren heen, en droom van zegepraal.
Romeinen! daar zal u het hartebloed ontvlieten:
Daar delft gy u een graf, gevloekte Amalekieten!
Wy hebben niet vergeefs zoolang u wederstaan.
De dag der vrijheid breekt voor Jakobs nakroost aan.

TITUS.
Hervoort! Naar 't kruis! hy heeft zijn vonnis uitgesproken.

ELIHU, ***terwijl hy wordt weggevoerd.***
Dat Simon triomfeer en 'k sterf niet ongewroken.

Zesde tooneel.

De vorigen, zonder ELIHU.

TITUS, ***tot*** **JORAM.**
Herneem thands 't woord en meld den toestand ons der stad.

JORAM.
O! dat ik woorden om dien juist te schildren had!
U, aan den krijg gewoon, zoû 't hair te bergen rijzen,
't Verhaal van onze ellend zal 't nakroost nog doen ijzen.
Als Englen des verderfs verspreidden, even snood,
Drie opperhoofden, met hun aanhang, moord en dood

Door heel Jeruzalem: waar zy hun voeten zetten,
Vertrapten zy 't gezach der oudsten en der wetten:
Lang voerden ze onderling een vreesselijken strijd:
Des Heeren heiligdom werd schandelijk ontwijd:
De priesterschap verjaagd: aan ongewijde handen
Het dienstwerk toevertrouwd in onze tempelwanden:
Waar 't voorgeslacht in 't stof eerbiedig lag geknield,
Werd nu het nagedacht meedogenloos ontzield:
De voorhof gruwelpoel; de aêloude lofgezangen,
Door 't klettren van het staal en 't moordgehuil vervangen,
Verhieven zich niet meer: de Tempel werd kasteel,
De straat een bloedrivier, de stad een krijgstooneel:
De woede vond geen grens. Het staal werd opgeheven
Na d'onderlingen strijd, voor wie onzijdig bleven:
Zy hongerden naar bloed als gulzig roofgediert:
De wisslende triomf werd wederzijds gevierd
Met plondering en brand: de hand, van bloed bedropen,
Sloot voor den honger, na den moord, de toegang open;
Want in de veege stad werd meenge voorraadschuur
Van graan en leeftocht prooi aan 't woest ontstoken vuur.
Wel volgde straf op 't kwaad, maar trof het minst de bozen.
Wat restte, roofden zy. Maar wee den schuldelozen.
De burger, die geen deel aan hun partyschap had,
In stilte om tusschenkomst van Romes leger bad,
Moest, in den veegen nood, de dorre handen strekken
Naar 't walglijkst voedsel om zijn levensdraad te rekken;
Daar Simon, die in 't eind alleen zich meester vond,
Den lesten voorraad zich bleef eigenen. De mond,
Door honger tot een bede om overgaaf geëpend,
Werd door de hand des doods gesloten. Hoe wanhopend
Ik rondzag, door uw volk dees dag vervolgd, gevat,
Toch aêmde ik ruimer toen 'k uw legerplaats betrad.

TITUS, *tot* VERAX.
't Ware onrecht, zoo mijn toorn zich op zijn hoofd ontlaadde.

(tot JORAM.)

Begeef u tot mijn volk: ik schenk u lijfsgenade.

(De wachters voeren JORAM af en JOËL op).

Zevende tooneel.

TITUS, VERAX, JOËL.

TITUS.
Schoon 't land er van gewaagt, waart gy toch onbekend
Met al de diepten van Jeruzalems ellend'!
Of waarom naar die stad den dood in d'arm gevlogen?

JOËL.
'k Heb, van mijn jeugd, tot my de jaren nederbogen,
Daar menig ambt bekleed. My wenkte in 't eind de rust:
Mijn krachten namen af. Een kind, mijn hartelust,
Een dochter, wonderschoon, de laatste van mijn spruiten,
Mocht - bad ik van den Heer - mijn scheemrende oogen sluiten.
Een wakker bruidegom had uit mijn hand de maagd
Naar vaderlijk gebruik tot echtgenoot gevraagd.
Ik gaf mijn woord, verheugd, dat ik, voor mijn verscheiden,
Door in den veilgen arm eens egaês haar te leiden,
Haar lot verzeekren zoû. De toekomst was my schoon:
Ten steun, in d'ouden dag, een dochter en een zoon.
Maar 't schijnt, dat God de Heer het anders had beschoren.
Door Berenice zelf tot hofjonkvrouw verkoren...

VERAX *ter zijde.*
Welk een vermoeden! God!

JOËL.
...Toog zy, vier jaar geleên

Naar Ptolemaïs. Hoe blijmoedig reisde ik heen,
Om haar naar Davids stad terug te mogen leiden,
Waar thands een eigen hof en 's Bruigoms koets haar beidden.
Nog smaakte ik in haar arm aan Berenices hof
De vreugd des wederziens, toen my de schrikmaar trof,
Dat Cezars zetel door Vespaziaan beklommen
En 't smeulend oorlogsvuur weêr dreigend was ontglommen.
Hoe trok toen heel mijn ziel naar Stad en Tempel heen!
'k Vergat mijn ouderdom, mijn halfverstramde leên!
Hoe! ik, die in de schaâuw der vaderlijke altaren
Zoo lang had voortgeleefd, ik raadsman, vriend der scharen,
Volyvrig in de wet, hoofd van Manasses stam,
Ik zoû, het bloed onwaard, waaruit ik oorsprong nam,
Den Tempel, waar de Heer der legerscharen troonde
By de Arke des Verbonds, de stad, waar David woonde,
Niet bystaan in den nood! Ik wist, wat ik vermocht
Op 't uitverkoren volk en - 'k ondernam den tocht.
Mijn dochter volgde my, gewillig maar neêrslachtig.

VERAX.
Mijn Dorkas! zoo zy 't ware: en mijner nog indachtig!

JOËL.
De reis viel bang; en toch, mijn moed verflaauwde niet.
Na meengen omweg, zie, daar blaauwde ze in 't verschiet,
De dierbeminde stad, het pronkjuweel der vaadren.
Ik achtte 't veiligst van de Noordzij haar te naadren.
'k Ontkwam zoo vaak op weg het dreigend oorlogsstaal:
‘O God! der vaadren God! Behoed my ook dees maal!’
Zoo bad ik, en vol moed ving ik, voor 't morgengloren,
Mijn laatste dagreis aan. Min zorgzaam dan te voren,
Nu ik in 't eind mijn doel zoo na voor oogen zag,
Stelde ik my roekloos bloot. Verpletterende slag,
Die al mijn hoop op eens, licht voor altijd, verstoorde!

'k Hief in verrukking d'arm naar Sion. Plotslings hoorde
Mijn dochter krijgsgerucht... Ik zag of hoorde niet;
Jeruzalem alleen hield my geboeid. - Daar ziet
Haar vorschend oog van ver een dichte stofwolk stijgen;
Haar hand rukt my aan 't kleed met angstig boezemhijgen:
Verwilderd rept haar mond van vyand, van gevaar...
Onwillig zie ik om. Een dichte ruiterschaar
Rent spoorslags op ons aan met uitgetogen zwaarde:
Geen uitweg meer: 'k hoû stand: mijn dochter stort ter aarde,
Omvat mijn kniên met d'een' en strekt den and'ren arm
Naar 't krijgshoofd smeekend uit: ‘genade o Heer! erbarm’
Zoo krijt ze, ‘u over 't lot van dees vergrijsde hairen,
Opdat de Hemel in uw grijsheid u moog' sparen.’ -
Haar beê was niet vergeefs: het krijgshoofd deed zijn plicht;
Maar spaarde ons hoon en smaad. Zie daar het kort bericht
Op uwe vragen, Heer! Mijn laatste levensdagen
Wilde ik by mijn geslacht voor Stad en Tempel wagen.
Waar 't een van beiden gold werd Joël nooit gemist.

VERAX, ***ter zijde.***
Mijn laatste twijfel zwicht. Zy is 't, God lof! zy is 't.

TITUS.
En meent gy, dat uw arm daar nog van dienst kon wezen?

JOËL.
Mijn arm niet; maar mijn raad was nooit vergeefs voor dezen,
Thands zeker even min. Mijn invloed steeg veeleer;
Want Simon, 't opperhoofd, werd thands mijn schoonzoon, Heer!

VERAX.
Gy zoudt uw eenig kind tot gade aan Simon geven?
Dank Gods beschikking, die uw wil komt wederstreven.
Ze onttrekt u, grijzaart! aan een eindeloos berouw,
Dat, ware uw plan volvoerd, het hart u foltren zoû.

TITUS.
Waar toeft uw dochter?

JOËL.
Heer! men heeft ons ginds gescheiden.

VERAX.
Gedoogt de Veldheer, dat ik herwaarts haar zal leiden?

TITUS.
't Is wel.

VERAX, ***ter zijde, in 't heengaan.***
Hoe wonder zijn uw wegen, Hemelheer!
Gy redt haar van 't verderf en geeft my 't leven weêr.

Achtste tooneel.

TITUS, JOËL.

TITUS.
Een dubbel noodlot zijt ge, o grijzaart! hier ontkomen.
Ginds spookt de burgerkrijg. De bloedrivieren stroomen.
Verdeeldheid heerscht alom: geweld alleen gebiedt:
Uw volk verwoest zich zelf, naar 'k my verhalen liet.

JOËL.
't Waar wonder, zoo er thands geen onluststoffen gistten.
Jeruzalem was meer ten prooi aan droeve twisten.
En dat, te dezer uur, hier door den honger, dáár
Door ziekte, en van rondsom door Romes oorlogsschaar
Bedreigd, een deel van 't volk de stad wil overgeven,
Een ander op het puin van 't laatste bolwerk sneven,
En menigmaal 't verschil, in woesten twist ontaard,
De rampen nog vergroot, die een beleegring baart,
Dit al had ik vermoed. - Maar 'k weet door ondervinding,

Hoe een beraden woord die droevige verblinding,
Eer zy gevaarlijk wordt voor 't gantsche volk, geneest.
O! ware ik in de stad ter goeder uur geweest,
Dan zoû geen stormgeweld ons Heiligdom bedreigen.

TITUS.
Zoo meent gy, dat men 't oor naar uwe stem zoû neigen?
Jozefus sprak zoo vaak: - wegslepend was zijn toon,
Zijn taal vol wijsheid; - maar een steenworp was zijn loon.

JOËL.
Hy is by 't volk gehaat, daar hy de lijfsgenade
Na Jotapaas beleg niet mannelijk versmaadde,
Maar uit uw beker drinkt, en, aan uw disch gespijsd
Laffe onderdanigheid aan den Romein bewijst.
Maar zoo het volk dees kruin, met eer vergrijsd, aanschouwde,
Dees hand zich tot een beê om stilte en aandacht vouwde,
En uit den mond, die hem altijd ten besten ried,
De stem klonk, die zoo vaak hem voorging by het lied,
Vermanende om op nieuw getrouw den Keizer te eeren
En tot de aêloude tucht en orde weêr te keeren,
Opdat de Stad, van 't heir, dat haar omzet, bevrijd,
Ontkwam aan wis verderf na ongelijken strijd...
O! 'k zie reeds in mijn geest de poorten u ontsloten!
't Romeinsche heir rukt in, als oude bondgenooten
Verwelkomd door het volk: de Tempel is gespaard,
En Davids lofgezang rijst plechtig hemelwaart.

TITUS, ***ter zijde.***
Mijn lievlingsdenkbeeld! Zoo de grijzaart nog kon slagen!...

(luid.)

Zie! - alles staat gereed, den laatsten storm te wagen.
De schansen rijzen snel: men voert de steenen aan,
Die wat zich ginds verheft eerlang te mortel slaan,
Geworpen door den arm der vreeslijke oorlogsblijden.

Geen hand is werkeloos: zie rond: aan alle zijden,
Pakt zich het onweer saam, dat d'onherstelbren val
Van Stad en Tempelmuur en Natie wezen zal! -
Maak u thands op en ga het doel der reis volbrengen,
Die ge ondernomen hebt.

JOËL.

Uw goedheid wil gehengen,
Dat.....

TITUS.

....Gy een laatste proef voor 't geen u dier is, waagt.
Verhaal uw volk, wat gy, met eigen oog, hier zaagt.
Gebruik den invloed, dien ge u zelven toe durft kennen,
Ten nutte, eer ik mijn heir de wallen doe berennen.
Uw tijd is kort: het werk wordt rustloos voortgezet
En staat eerlang voltooid: dan zal de krijstrompet
Het lang verschoven sein ten aanval u doen hooren.
Is dan uw doel gefaald, zoo is de stad verloren.
Uw dochter blijft my hier ten wissen borg, dat gy
Hier keert, en uw gezach niet aanwendt tegen my.

JOËL.

Mijn dochter!... Heer!... ik smeek...

TITUS.

Gy aarzelt? Zy treedt nader.
'k Verbied u elk gesprek. - Neem zwijgend afscheid.

Negende tooneel.

TITUS, JOËL, VERAX, DORKAS.

DORKAS.
Vader! -
Gy ziet my als verstomd en onheilspellend aan!
Geen hartlijk wellekom! Geen open arm! een traan,
Een traan van droefenis! Wee my! Moet ik dan smeeken,
En met gevouwen hand die lippen openbreken,
Om slechts een woord van u te ontfangen, dat uw ziel
In 't heil des weêrziens deelt, dat ons te beurte viel!

TITUS, *tot* JOËL.
Omhels uw kind en ga.

(tot DORKAS.)

Ik zelf zal u doen hooren,
Wat lot den vader en der dochter is beschoren.

DORKAS.
Heer! 'k Ben sints langen tijd op alles voorbereid.
Ik werd beproefd in leed en leerde lijdzaamheid.
'k Weet niet, wat ge over 't hoofd mijns vaders heb besloten;
Maar 'k smeek als gunst u af: o laat ons lotgenooten!

TITUS, *tot* JOËL.
Gedenk uw taak.

(Joël omhelst Dorkas en vertrekt.)

Tiende tooneel.

TITUS, VERAX, DORKAS.

DORKAS.
Zijn taak! -

TITUS.
Voor 't laatst wil hy zijn stem
Verheffen tot behoud van 't veeg Jeruzalem.
Gy toeft als gijzlares zijn wederkomst. Het leven
Der dochter is door my in 's vaders hand gegeven.

DORKAS..
Laat u vermurwen, Heer! Ontruk 't geliefde kind
Den grijzen vader niet, noch schei, wat God verbindt.

VERAX.
Hoe nu! Versta ik wel? waar doolen uwe zinnen?
God leidde u in mijn arm. 't Verderf, dat u daar binnen
Verbeidde, zijt ge ontsnapt, en de uitkomst, die Hy biedt,
Versmaadt ge? - Dorkas ach! verzoek den Hemel niet.

DORKAS.
Mijn vader, die voor my zijn hartebloed zoû geven,
Zoû, als Jeruzalem hardnekkig bleef weêrstreven,
Als 't volk zijn raad verwierp en d' uittocht hem verbood,
Onschuldig de oorzaak zijn, o Hemel! van mijn dood!
Staat de uitkomst dan aan hem? Ik durf u plechtig zweeren,
Weêrhoudt geweld hem niet, hy zal hier wederkeeren.
Misleiden is hem vreemd: zijn yver even groot,
Wat my hier wachten moog', het leven of de dood.
'k Smeek, Veldheer, u, geknield, laat my met hem vertrekken.
Den vader, den gezant kan ik tot hulp verstrekken.

VERAX.
De Veldheer wachte zich voor die toegeeflijkheid:

Hy dulde niet, dat zy zich zelve dus misleid'.

TITUS.
Deed Venus reeds zoo diep in 't maagdlijk oog u lezen?

VERAX.
'k Las niet in 't oog alleen, maar ook in 't hart.

TITUS.
Kan 't wezen?

VERAX.
Aan Berenices hof heb ik haar reeds ontmoet,
Terwijl ik daar, met u, verbonden aan haar stoet,
Verkeerde: dag aan dag mocht ik haar weêr aanschouwen.
In haar zag ik vereend wat me in de schoonste vrouwen
Bekoord had: 'k vond in haar tot een geheel gebracht
Al wat ons hart verrukt en boeit aan 't schoon geslacht.
Ik kreeg haar lief, 'k had wat ik zocht in haar gevonden.
Wat ik gevoelde of dacht, zy was er meê verbonden.
Gelijk ik in haar oog by ieder samenzijn
Mijn beeld weêrspiegeld zag, en zy het hare in mijn,
Zoo leefde - eer nog de mond des harten taal mocht spreken,
De reine vlam der ziel de lippen uit kwam breken,
En in den kus der min te saam smolt tot één gloed -
De jonkvrouw ook in mijn, en ik in haar gemoed.

Was 't wonder, dat haar hart in korten tijd vereerde
Wat zy in 't mijne vond - den Kristus! Wat ik leerde
Van Paulus leerde ik haar: Het licht, dat in my viel
Verlichtte ook haar gemoed... toen waren wy één ziel.

TITUS.
Is daarom u 't vertrek uit Ptolemaïs wallen
En Berenices hof zoo smartelijk gevallen?
- Gy kent haar? - Slis nu zelf. 'k Onttrek my aan 't geschil,
En vind een borg in u - wordt haar vertrek uw wil.

Elfde tooneel.

VERAX, DORKAS.

VERAX.
Ik draag u de uitspraak op. Kan Dorkas van my scheiden,
Nu haar de Hemel zelf tot my heeft willen leiden?
Mag ze in den gruwelpoel zich werpen, in den dood,
In d'armen van een haar onwaarden echtgenoot?
Kan zy aan oudermin, tot dweepens overdreven,
Haar eigen heil en ook het mijn ten offer geven?

DORKAS.
Mijn Verax! ach! verzwaar mijn fellen kampstrijd niet.
De Veldheer gaf u macht; - ik blijf, zoo gy 't gebiedt.

VERAX.
Niet dus! uw vrije keus: - uw minnaar, of uw vader.

DORKAS.
Dat is een vreeslijk woord... het bloed verstijst me in d'ader.
Verdenk mijn liefde niet.

VERAX.
O! 'k sprak het siddrend uit,
Dat woord! Ik lijde als gy: - om Gods wil, uw besluit.

DORKAS.
O! draag met my den last, dien God my geeft te dragen.
Hier, aan uw hart geklemd, wil 'k aan dat harte vragen
Wat mijn besluit moet zijn. Ach! zoo mijn vader viel
Als offer van zijn zaak, zoû daaglijks in mijn ziel
't Verwijt zich hooren doen: ‘bezoedeld zijn uw handen
Met Joëls edel bloed. Gy liet, door minnebanden
Gekluisterd in het heir van den belegeraar,
Uw vader zonder steun, ten prooi aan doodsgevaar.’
Want zie, mijn Verax - God geef kracht om 't uit te spreken,

Al dreigt ook by dat woord my 't hart van wee te breken -
'k Ben Simons bruid!... Daardoor kan 't zwakke maagdelijn
Haar grijzen vader licht een reddende engel zijn.

VERAX.
Gy spraakt mijn vonnis uit. Dat moge u God vergeven.
Ik minde u onverdeeld. Geheel mijn zieleleven
Was u gewijd.

DORKAS.
Nog eens, verdenk mijn liefde niet.

VERAX.
Aanvaard de toekomst dan, die 's Heeren gunst ons biedt.
O wisch uit mijn gemoed den twijfel, daar gerezen,
Dat ik min dierbaar dan uw vader u zoû wezen.

DORKAS.
Wat eischt gy van mijn min zoo gruwzaam een bewijs?
Geef ik mijn vader den verbolgen Simon prijs,
Dan eerst gelooft ge my? - Dat kunt gy niet begeeren.

VERAX.
Moet dan des Veldheers gunst voor ons in vloek verkeeren?
Gy kent de profecy: ‘de groote dag breekt aan.
Dáár zal de sikkel straks de halmen nederslaan.’
Waan niet, dat Joëls taal het noodlot zal bezweeren.
Zijn komst is vruchteloos: hy zal niet wederkeeren:
En door d' orkaan, die Volk en Tempelstad vernielt,
Wordt gy, in Simons arm, met uw gemaal ontzield.

DORKAS.
Neen: - aan mijns Vaders borst zal dan de slag my treffen:
'k Wil boven 't achtbaar hoofd tot God de handen heffen,
By alles wat hem dreigt. Ziedaar mijn kinderplicht.
o Verax! make uw hulp my zijn vervulling licht.
Mijn vader heeft mijn hand aan Simon toegezworen:
Nooit kan ik zonder schande als gade u toebehooren.

Zijn woord, zijn eer, wellicht zijn leven eischen, dat
Zijn dochter hem verzel, vermag zy 't, in de stad.
Aanvaard ik d' uitweg, dien uw liefde my wil bieden,
Waar zoû ik voor Gods troon het vaderoog ontvlieden?

VERAX.
o Titus! waarom liet gy de uitspraak hier aan my?
God! ga de bittre kelk, kan 't zijn, mijn mond voorby.

DORKAS.
Dat bad ook Hy, die hier zoo bloedig heeft geleden:
Zijn beê werd niet verhoord: - met moed heeft Hy volstreden.

VERAX.
En ik zoû deinzen! - Neen, verheven Kruisseling!
Ik volg u, sta my by, in zelfverloochening.

Mijn Dorkas, 't is beslist: ik heb voor u gekozen.
'k Wil niet, dat plichtverzuim u in mijn arm doe bloozen:
'k Wil niet, dat zwakheid hier u kluistere aan mijn zij:
'k Wil uwer waardig zijn, en even groot als gy.
Ga, vrome dochter! ga, en moge u God geleiden.

DORKAS.
Vereenige ons Zijn hand om nimmer weêr te scheiden.

VERAX.
Een troost verkwikt mijn hart. Ik vind u weêr by Hem,
Of - op de puinen van 't verwoest Jeruzalem.

Einde van het Eerste Bedrijf.

Tweede bedrijf.

(De voorhof des Tempels.)

Eerste tooneel.

REI VAN JODEN EN JODINNEN.

Weêr komen we ons te saam verneêren
Voor 't snood ontheiligd Huis des Heeren,
    En dekken 't hoofd met stof en asch:
Weêr willen wy tot Hem ons wenden,
Die uit de diepten der ellenden
    Den vaadren vaak een Redder was.

Hoe lang, o Heer! zult Ge onbewogen
Der bozen heerschappy gedogen,
    En, doof voor uwer kindren stem,
Terwijl we in naamloos wee verteeren,
Uw fel verbolgen aanschijn keeren
    Van 't jammervol Jeruzalem?

't Is waar, wy hebben veel misdreven:
Geen onzer ooit is rein gebleven,
    En billijk treft ons smaad en straf.
Maar toch! Gy neigdet meer te voren
Tot Jakobs Huis genadige ooren,
    Wiesch diep berouw de schuldsmet af.

Gy ziet, o Heer! uw Isrels beemden
Ten prooi aan heidenen en vreemden.
   Hoe lang, o Heer, gedoogt Gy 't wel?
Hoor, hoor hen tergen: hoor hen vragen:
‘Waar zal voor Jakob redding dagen?
   Waar is de God van Israël?’

Ontwaak, en doe tot stof verteeren
Die dus ontzind Uw Naam braveeren,
   Wreek, wreek Uw eer en hoog gezach.
Doe voor uw aêm hun oorlogslieden,
Als voor den wind het kaf, vervlieden,
   Indachtig aan uw oud verdrag.

Maar duld ook niet, dat in dees muren
Der bozen overmoed blijf duren,
   Uw Huis en Tempel snood ontwijd:
En gun ons, in uw heilge wanden,
Weêr 't reukwerk U ter eer te branden,
   Als in der vrome vaad'ren tijd.

Tweede tooneel.

REI VAN JODEN EN JODINNEN, RUBEN, ZADOK, MIRJAM, JOËL.

RUBEN.
Wie mag de grijzaart zijn, die, langs het heuvelpad,
Door d'eiken staf gestut, komt herwaarts aangetreden?
Al schijnt hy hoog bedaagd, geen burger onzer stad,
   Door ziekte en krijg en honger afgestreden,
Rept meer zoo kloek als hy de forschgebouwde leden.
En toch, wat vreemdeling, die naar dit oord van rouw
En jammeren, zijn schreên vrijwillig richten zoû?

JOËL.

Ik groet u, heilge stede Gods,
U, roem der priesterlijke stad!
Wie ooit uw glorie driest vertrad,
Al vielen Salems muren,
Nog staat gy, even hoog en trotsch,
Gegrondvest op Mori-jahs rots,
En zult den storm verduren;
Want in uw binnenst heiligdom,
Daar blijft Jehovah wonen,
En zal van daar zijn macht alom
Den heidenen betoonen.

ZADOK.

'k Herken dien grijzaart, ja. - 't Is een van Isrels grooten,
Godvruchte Joël, uit Manasses bloed gesproten,
Vereerd als stamhoofd van zijn overoud geslacht,
Maar om zijn deugden, om zijn wijsheid meest geächt.
Gewis! schoon alle hoop mijn boezem had begeven,
Waar 'k hem verschijnen zie, voel ik die hoop herleven.
- Wees welkom Joël! wees ons duizendwerf gegroet!
Uw komst spelt vrede en heil: ze is liefelijk en zoet
Als na de bangste nacht het eerste morgengloren.
Nu gy de stad betreedt, acht ik haar niet verloren.
Zoo één rechtvaardige gevonden waar weleer
In Sodoms vloekbre vest, dan had de Hemelheer,
Al 't ovrig volk om hem, dien éénen, willen sparen:
Hy zal, om uwentwil, Zijn veege stad bewaren.

JOËL.

Vertraagt mijn schreden niet door onverdienden lof.
Weêrhoudt my niet, gereed, in Sions Tempelhof,
Der legerscharen God mijn beden toe te zenden.

RUBEN.
Laat af! Wat zoudt ge uw schreên naar gindschen Tempel wenden?

JOÈL.
Kan 't wezen, dat een Jood verwondering betoont,
Omdat ik op wil gaan naar 't Huis, door God bewoond?

RUBEN.
Door God bewoond! zeg vrij, door vloekbre moordenaren,
Door roovers, die in 't bloed der droeve burgerscharen
Zich baden dag aan dag: die - hoe 't rampzalig volk,
Zoo ver 't gespaard bleef door het krijgszwaard of hun dolk,
Uit nooddruft vast verkwijn - van leed noch kommer weten,
En by hun overvloed en brassen 't al vergeten:
Vergeten Romes heir, dat storm loopt op deez wal,
Vergeten Godes wraak, die hen vergruizen zal.

JOËL.
Ik sta verplet. Helaas! ik hoorde reeds gewagen,
Hoe wreed partyschap, die zoo felle reeks van plagen
Bestendig na zich sleept, dees heilge priesterstad,
Nog meer dan Romes zwaard, onlangs geteisterd had,
Maar 's Heeren Tempelmuur, den Joden immer heilig,
Bleef die voor d'overmoed der schenners dan niet veilig?

ZADOK.
Ach! maanden achtereen was reeds des Heeren Huis
Een schouwtooneel van twist en moord en krijgsgedruisch:
Eerst aan een muitrenschaar tot vestingwal geworden,
Toen 't goddeloos verblijf der Idumeesche horden,
Door Eleazar straks verdreven, die weldra
Zich weêr vervangen zag door hem van Giskala:
En in het eind ten prooi aan razende Zeloten,
Zy, Simons volgers en getrouwe vloekgenooten.
't Is niet aan Rome, dat dees koningstad haar val,
't Is aan haar eigen kroost, dat zy dien wijten zal.

JOËL.
Wel was het my gemeld, hoe Simon, in dees muren,
Met onbezweken moed de stormen bleef verduren;
Maar 'k was nog onbewust, dat Sions burgery
Ten offer strekken moest aan snoode tiranny:
Veelmin, dat Simon zelfs den Heer van dood en leven,
Hem, Die in 't bang gevaar alleen kan redding geven,
Baldadig tergen dorst, en 't Hem geheiligd Huis
Ten woon doen strekken aan vloekwaardig roofgespuis.
- Maar zeg my, op wat grond durft hy nog uitzicht bouwen,
Dat hy des vyands macht zal langer tegenhouên?
Wat kansen bleven hem? Wat middlen biên zich aan,
Waardoor hy 't machtig heir van Titus zoû weerstaan?

RUBEN.
Hy zelf - onbillijk waar 't indien ik zulks ontkende -
Blijft moedig, aan de spits der hem verknochte bende,
Den wal verdedigen en houdt op alles 't oog.
De vyand, op wat punt hy d' aanval richten moog',
Vindt telkens Simon daar, gereed hem af te keeren.
Ik zag hem menigwerf met leeuwenmoed zich weeren,
En aan 't Romeinsche heir, schoon 't opdrong als een vloed,
Met luttel volks den grond betwisten voet voor voet:
Waar muur of poort bezweek, zich achter stapels lijken
Op nieuw verschansende, en geducht zelfs onder 't wijken.
Geen Abimelech droeg zich kloeker ooit dan hy.

JOËL.
'k Herken hem aan dees schets. En blijft de Burgery
Gereed, met hem den dood voor elk verdrag te kiezen?
Of ziet men hier en ginds de burgers moed verliezen?

ZADOK.
Helaas! wat wil een volk, door beulen afgepijnd,
Dat alle rust ontbeert en zonder voedsel kwijnt?

Zie om u, zie in 't rond die uitgevaste scharen,
Als schimmen weg geteerd, langs plein en straten waren,
In 't uiterst der ellend, van hoop en troost ontbloot,
Geen uitzicht ziende, geen verlossing dan de dood,
En biddend tot den Heer, dat uit zoo naamloos lijden
Des Romers pijl of zwaard hen spoedig moog bevrijden.

JOËL.
Hoe wenschte ik, dat voor u, door zooveel ramps bezocht,
De tijding, die ik breng, weldadig werken mocht.
Voor 't minst, het zij beproefd. - 'k Moet alles onderwinden,
Om door mijn taal een weg tot Simons hart te vinden.

RUBEN.
't Is Simon, dien gy zoekt?

JOËL.
Als Titus zendeling.
't Is uit des Veldheers mond, dat ik mijn last ontsing.

ZADOK, ***tot het volk.***
Wat zeide ik? heb ik u verkeerd bericht gegeven?
Voelt ge in uw borst de hoop niet op zijn taal herleven?

JOËL.
Vleit, vleit u niet te ras, mijn vrienden! Roept veeleer
Met my den bystand aan van 's aardrijks Opperheer.
Slechts Hy, die harten leidt als snelle waterbeken,
Is machtig om ook 't hart uws dwingelands te breken.

Wil, Heer, Uws dienaars beê verhooren,
En stort hem Uwe wijsheid in!
Bedwing des trotsaarts fellen toren.
Hy luister met gewillige ooren
En onderworpen zin.
Zoo komt een eind aan 't droevig strijden:
Zoo dagen heuchelijker tijden

Voor Sion, dat ten grave neigt.
Schenk, Heer der Heemlen! schenk ons vrede,
En hoû het wraakzwaard in de schede,
Dat ons, uw kindren, dreigt.

MIRJAM.

Hoe zoet en lieflijk zijn de voeten
Des boden, die ons vree verkondt.
Ik voel mijn bange smart verzoeten:
Ik mag de scheemring weêr begroeten
Van blij der morgenstond.
'k Zie in Zijn Huis, gelijk voordezen,
Jehovahs grooten Naam geprezen,
En Sions wallen opgerecht.
Den rouw en 't leed zich van ons keeren,
Den vrede en vreugd alom regeeren,
Den droeven twist geslecht.

Derde tooneel.

De vorigen, DE WEE-PROFEET.

DE WEE-PROFEET.

Een stem uit het oosten! een stem uit het westen!
Een stem tegen Tempel en muren en vesten!
Een stem tegen Overste en Raad!
Een stem uit het noorden! een stem uit het zuiden!
Een stem tegen Bruigoms en Bruiden!
Een stem tegen Abrahams zaad!
Wee! wee! wee!

(Hy verwijdert zich.)

JOËL.
Wat bange en nare stem! Wie is die onheilstolk,
Wiens mond ellenden spelt en wee roept over 't volk?

ZADOK.
Helaas! zijn weegeklag drijft elke hoop weêr buiten,
Waarvoor zich op uw taal mijn boezem dorst ontsluiten.
Reeds lang voor Romes heir aan Sions poorten stond,
Zwierf gindsche vloekprofeet door alle wijken rond,
En joeg, herhalend steeds zijn jammervolle woorden,
Een bange siddring aan by allen die hem hoorden.
Vergeefs werd hem, tot straf voor 't zinloos onbescheid,
G-estrenge kerkertucht en geessling opgeleid;
Hy bleef, nu jaren lang, en sedert onverhinderd,
Ja zonder dat zijn stem in krachten ooit vermindert,
Het leed, dat Sion wacht, vermelden dag aan dag:
En de uitkomst volgt te ras zijn heilloos weegeklag.
Waar hy een mensch vervloekt, een vestingmuur of toren,
Aan toren, muur of mensch is wis verderf beschoren.
Hy spelt, als de Engel der vernieling, overal,
Aan 't onbezielde als aan 't bezielde, een zeekren val.

JOËL.
En weet men, uit wat stam hy oorsprong heeft genomen?

RUBEN.
Hy is hier onbekend en plotslings aangekomen,
Gelijk een vloekkomeet, die aan het zwerk verschijnt
Als dreigende onheilster, en weêr op eens verdwijnt.

JOËL.
Al kondigde ook zijn mond den raadslag aan des Heeren,
God kan Zijn dreigement in zegening verkeeren.
Gedenk, hoe Jona, op des Heeren last, het wee
Voorheen verkondigde aan 't doemwaardig Ninivé;
En toch, hoe, toen de stad in rouw lag neêrgebogen,

De gramschap van den Heer verkeerde in mededogen.
Dan, luistert! wat gerucht?...

RUBEN.

Dit naadrend krijgsgeluid
Voorspelt u Simons komst: hy treedt den tempel uit.

Vierde tooneel.

De vorigen, SIMON, *Krijgslieden.*

SIMON.

Grootmoedige Yveraars, die met my t'alle tijden
Met onbezweken trouw den Romer blijft bestrijden,
Een trouw, wien de uitslag eens zoo glansrijk loonen zal,
Als Romes heir beschaamd moet vlieden van dees wal!
Zag ik my 't hoog bestuur in deze vest betrouwen,
Ik durf in eiken nood op uwen bystand bouwen.
'k Weet, dat zich Titus weêr tot stormen voorbereidt,
En 'k wacht van u dees dag een dubble waakzaamheid.
Gy, wakkere Omri! zult uw dapperen vergaêren,
En aan hun spits den muur der bovenstad bewaren.
Gy, Jozef! met uw volk, naby de Waterpoort,
Dekt Ofels heuvlen en den Tempel aan het noord.
Voor Amos zij 't bewaard, den vyand dáár te stuiten,
Waar Salems muren zich aan Sions hoofdwal sluiten,
En 't hooge burchtslot rijst, naar Hippikos genoemd,
Het burchtslot, dat de Jood als onverwinlijk roemt:
't Zal, viel ook heel de stad voor Titus oorlogslieden.
Aan onze heldenschaar een vaste wijkplaats bieden.
Maar 't worde, tot dit doel, van voorraad ruim voorzien.
Bezwaarlijk schijn' die taak, 't is Ebenezer, wien

Ik ze opdraag: 'k ben gerust - niets kan zijn yver blinden -
Hy weet, waar die ook schuill', de leeftocht uit te vinden.
Gewis, nog meer dan een, die schendig ons besteelt,
En in zijn schuren brood of voedzaam graan verheelt;
Gerechte en srenge straf daal neêr op zulk gebroedsel.
Slechts wie voor Sion strijdt heeft aanspraak hier op voedsel.
Gaat! dat een elk naar eisch zich kwijte van mijn last.

(Een deel der krijgslieden vertrekt.)

RUBEN, ***ter zijde.***
Gevloekte dwingland, die op recht noch rede past,
En 't volk verhongert om uw beulenrot te voeden,
Hoe tart gy 's Hemels wraak en strenge geesselroeden!

SIMON.
Wat mompelt onderling dat volk? En waarom toeft
Hier daaglijks aan de poort dit schaamteloos geboeft?
Spitsbroeders op! zij ras dit schuim van hier verdreven.

JOËL.
Bezin u Simon! ei! waartoe die last gegeven.
Gewis de hooge God bestraft wie onrecht doet.

SIMON.
Gy hier mijn vader, gy! wie had uw komst vermoed?
'k Durf in Jeruzalem u naauwlijks welkom heeten,
Hoe zoet me uw aanblik zij. En, grijzaart! doe my weten,
Of Dorkas, of mijn bruid u herwaarts heeft verzeld.

JOËL.
Zy werd, als ik, dees nacht in Titus boei gekneld,
En 'k liet haar in zijn kamp.

SIMON.
Naauw kan ik u gelooven.
Zoo woû zijn dwinglandy u 't leven niet ontrooven?

JOËL.
Hyzelf zond my tot u: en, als een onderpand
Van mijne wederkomst, bleef Dorkas in zijn hand.

SIMON.
Zy bleef in Titus heir - u liet men vrij vertrekken!

(ter zijde.)

Zoú 't waarheid wezen, wat ik vroeger dacht te ontdekken?
Word ik door Dorkas, licht door beiden, hier misleid?
Bedwingen we ons een wijl: ras wordt my licht verspreid.

(luid.)

En, Vader! - van uw last u onverwijld gekweten -
Wat goede boodschap is 't, die Titus my doet weten?

JOËL.
Hoor wat door mijnen mond de Veldheer tot u zegt.
Hy eischt, dat ge onverwijld de wapens nederlegt,
Den verdren afweer staakt, zijn leger in dees wallen
Den toegang openstelt, eer de avond is gevallen. -
Alleen tot dezen prijs zal de opstand zijn verschoond,
En wordt aan 't Joodsche volk lankmoedigheid betoond.

SIMON.
Wy moeten, dit gaat vast, zijn wondre goedheid prijzen! -
Maar, zoo ik niet te min zijn voorstel af mocht wijzen,
Dan dreigt gewis zijn wraak der Stad het ergste lot.

JOËL.
Ach Simon! dat dit uur geen roekelooze spot
U op de lippen zweef, doch door uw hart weêrsproken.
Een langer weêrstand wordt geweldig eens gewroken.
Heeft nog by u mijn taal, gelijk voordezen, kracht,
Voorkom dan 't uiterste. Nog staat het in uw macht.
Wat zoû der veege stad het strijden verder baten?

SIMON.
'k Vertrouw my op Gods hulp. Hy zal my niet verlaten.

JOËL.
God helpt niet hem, die snood zijn heiligdom ontwijdt.

SIMON.
't Geschiedde uit nood. Hy scheldt dit wanbedrijf ons kwijt.

JOËL.
Was 't nood, des Heeren Huis tot vesting om te vormen?

SIMON.
Gewis: zoo tart men best den aanval en 't bestormen.

JOËL.
Geloof me: in al hun doen staat God de Romers by.

SIMON.
By de uitkomst blijkt ons best, wat van dien bystand zij.

JOËL.
't Bleek reeds genoeg: alom ziet elk hen triomfeeren.

SIMON.
Hoe ras kan 't gunstigst lot in tegenspoed verkeeren.

JOËL.
Waan nimmer, dat gy nu dit wonder ziet geschiên.

SIMON.
'k Herhaal het, is 't Gods wil, gy zult dat wonder zien.

JOËL.
Hoe houdt een ydle waan uw zinnen dus bedrogen!
Geduchter meer dan ooit is Romes alvermogen:
Met elken dag vermeêrt des Keizers legerstoet.

SIMON.
Ja - en met elken dag vermeêrt ook onze moed.

JOËL.
't Kan zijn; maar toch verflaauwt ge in aantal als in krachten.

SIMON.
Standvaste kloekheid doet ons de overmacht verachten.

JOËL.
Twee wallen liggen reeds in puin ter neêr geveld.

SIMON.
Nog houdt de derde muur en tart het Roomsch geweld.

JOËL.
't Gebrek woedt sterker nog dan vyandlijke klingen.

SIMON.
Nooit zal ook zelfs 't gebrek tot overgaaf ons dwingen.

JOËL.
Beweegt de nood u niet der arme burgery?

SIMON.
'k Strij voor Gods eer; die stem heeft meer gezach op my.

JOËL.
'k Vrees, die hardnekkigheid zal u te laat berouwen,
Wanneer uw brekend oog 't vernielen moet aanschouwen
Des heilgen Tempels, dien gy nog behouden kunt,
Mits uw verstokte ziel der rede toegang gunt.

SIMON.
Gy wilt dit heilig huis door Romes adelaren
Ontwijd zien?

JOËL.
'k Wil alleen en volk en Tempel sparen.
Buk voor des Heeren wil, buk heden, 't is nog tijd.
En raak geen leste kans door nutloos dralen kwijt.
Al moet ge uw trotschen nek voor Rome thands verneêren,
Eens zullen, ook voor u, weêr beetre dagen keeren.
'k Zie, zoo gy heden buigt en zonder schande zwicht,
Ons waard Jeruzalem eerlang van 't juk verlicht,
D' aêlouden glans op nieuw aan Davids Huis hergeven,
En bloei en welvaart weêr in Israël herleven;
Terwijl 't beloofde zaad, de Silo, ons voorspeld,
Zijn rijk beheerschen komt en in zijn rang herstelt.

SIMON.
Gy zijt als afgezant in Sions wal verschenen,

En 'k wilde dus uw taal geduldige ooren leenen.
Want zoo, in uwe plaats, een burger dezer stad
Tot schandlijke overgaaf aldus geraden had,
Ik had hem met zijn bloed die stoutheid doen bekoopen.
Vergeefs zoú Titus ooit op onderwerping hopen.
Ik, heel mijn krijgrenstoet, zijn allen eens van zin,
En ruimen Salems vest hem nooit vrijwillig in.

JOËL.
'k Moet met een weigring my naar 't leger dan begeven?

SIMON.
Blijf hier, indien gy vreest, dat u zijn toorn doet sneven.

JOËL.
Ik vrees zijn gramschap, ja, maar enkel voor dees wal,
Dien uw halsstarrigheid te gronde richten zal.

SIMON.
'k Geloof u: voor u zelf hebt gy geen leed te schroomen,
En pleit niet zonder reên zoo yverig voor Romen.

JOËL.
'k Versta uw taal niet, die zoo schamper klinkt in 't oor.

SIMON.
Gy hebt een trouwen vriend by Titus, naar ik hoor.

JOËL.
Geen vriendschap hield my ooit met Romeren verbonden.

SIMON.
Voor 't minst heeft onder hen uw telg een vriend gevonden.

JOËL.
Een vriend! in Romes heir! Zy, Dorkas, zy, uw bruid!

SIMON.
Een nieuwe min wischt licht een vroeger aanspraak uit.

JOËL.
Wat heeft tot zulk vermoên u reden kunnen schenken?

SIMON.
Mijn zeggen rust op grond, geenszins op los verdenken.

JOËL.
Geef klaarder onderricht: zeg, wat gy hebt gehoord.

SIMON.
Men wil, dat een Romein uw dochter heeft bekoord.

JOËL.
Kunt gy zijn naam en rang almeê my openbaren?

SIMON
't Moet Verax zijn, een .hoofd van 's Keizers ruiterscharen.

JOËL.
Waar heeft zy hem ontmoet? Ik bid u, meld my 't al!

SIMON.
Aan Berenices hof, in Ptolemaïs wal.

JOËL.
De naam van Verax kwam my nimmer nog te voren.

SIMON.
Des minnaars naam komt vaak den vader 't lest ter ooren.

JOËL.
Mijn dochter breekt geen woord, dat eens haar vader gaf.

SIMON.
't Kan zijn; maar geen Romein staat haar aan Simon af.

JOËL.
Zoû dan die Verax zich in Titus heir bevinden?

SIMON.
Onnoozle vader, och! hoe kon de schijn u blinden.
Of waant gy, dat niet, eer gy Akoos wal verliet,
Het snel gerucht uw reis dien minnaar straks verried.
Gy beiden - 't was bepaald - werd onderweg gegrepen.
Gy zaagt u voor den stoel des Veldheers heenenslepen.
Den vader zond men uit genade stadwaarts heen;
De dochter - arme maagd - bleef by haar lief alleen.

JOËL, ***ter zijde.***
Hoe! zoû die krijgsman, die aan Titus zij verbeidde,
Die later, op zijn wensch, mijn dochter tot hem leidde,
Zoû hy wellicht.... maar neen!.... 't Is schaamteloos verdicht! -

SIMON.
Ras wordt ge, in Titus kamp, van alles onderricht.

JOËL.
Welaan! ik wil terstond....

Vijfde tooneel.

SIMON, JOËL, DORKAS.

DORKAS, ***nog achter.***
Mijn vader! o mijn vader!

JOËL.
Bedriegt mijn oog my, of treedt ginds mijn Dorkas nader?

(DORKAS komt op.)

JOËL.
Mijn dierbre spruit!

DORKAS.
Wat vreugd, dat ik u wedervind.

JOËL.
Zoo zijt gy Romes boei ontkomen, o mijn kind?

DORKAS.
Door edelmoedigheid te mywaart aangedreven,
Heeft my de Veldheer zelf de vryheid weêr doen geven.

JOËL.
En wat zegt Simon thands? Is hy genezen van
Zijn heillooze achterdocht? - Zie Dorkas, dezen man.

Hy zelf, voorheen door my tot egaê u beschoren,
Hy deed my over u doemwaarden laster hooren,
Als hadt ge, afvallig aan uw plichten en geboort,
En ongedachtig aan uws vaders heilig woord,
Een vreemdling in 't geheim tot minnaar u verkozen.
Spreek thands, mijn dochter, spreek: doe hem van schaamte
Hem, die uw vroomheid zoo onwaardig hield verdacht, (blozen

DORKAS.
'k Had dees beschuldiging van Simon niet verwacht;
Doch dat hy zelf getuig of hy my blijft verdenken,
Nu ik van plichtbesef de blijken hem kom schenken,
Nu 'k hier verschenen ben, gereed met mijne hand
Het woord gestand te doen, door Vader hem verpand.

JOËL.
Gy hoort haar.

SIMON.
Ik beken, zoo 'k achterdocht bleef voeden, Haar komst alhier, haar taal, verdrijven elk vermoeden.
Ik neem haar aanbod aan: en 'k wil, dat, nog dees stond,
De knoop gelegd zij van ons beider echtverbond.
Hoe! gy verbleekt!

DORKAS, ***ter zijde.***
Helaas!

(tegen SIMON.)

Als immermeer voor dezen,
Zal ik mijns vaders wil ook nu gehoorzaam wezen.

SIMON.
Hy wederstreeft gewis mijn zoet verlangen niet.
't Weet, dat in Joëls hart de aêloude trouw gebiedt.
Vaarwel! verwacht alhier de blijde maagdenreien,
Die, naar 's lands zeden, u tot Simon zullen leien.

(Hy keert in den Tempel.)

Zesde tooneel.

JOËL. DORKAS.

JOËL.
'k Heb eens, mijn kind! uw hand aan Simon toegezeid.
Toen vond mijn vaderhart in 't uitzicht zaligheid,
Dat ik, als de ouderdom mijn krachten deed verminderen,
U, alles wat my bleef van zooveel waarde kinderen,
By vrolijk feestgejuich, naar onzer vaadren aart,
Zoû voeren in den arm eens egaês, uwer waard,
Eens egaês, die de plaats eens vaders zoû vervangen,
Wien gy met trouwe min en eerbied aan zoudt hangen. -
In Simon, om zijn deugd, zijn kloekheid en verstand,
By ieder wijd geroemd in 't Palestijnsche land,
Meende ik dien echtgenoot, dien gids en steun te ontmoeten
Wiens liefde jegens u ons scheiden zoû verzoeten.
En thands - de tijd is daar, waarop ik, tot mijn straf,
Het woord vervullen moet, dat ik hem eenmaal gaf -
En thands, geen cymbelspel, geen klank van zoete snaren,
Die, naar aêloude wijs, aan 't bruiloftslied zich paren;
't Is aaklig krijgsgedruisch, 't is schor trompetgeschal,
Dat klaatrend van alom dat lied verstooren zal.
Geen roos of myrtenkrans, die 't hoofd der Bruid zal tooien
Men zal voor haren voet geen palm of lover strooien:
Slechts over kil gebeent en straten, laauw van bloed,
Gaat zy, in 't plechtig uur, den Bruigom te gemoet.
Geen vreugdefakkelen, die voor haar schreden blaken,
Maar Romes oorlogsvlam, die opstijgt uit de daken.
En toch, 't is daarom niet, mijn dochter, dat ik klaag,
'k Wist, by mijn afreis, hoe de gruwzame oorlogsplaag
Jeruzalem bedreigde, en hoe, na 't bloedig strijden,

Een wonderwerk alleen dees vesten kon bevrijden.
Iets anders kwelt mijn ziel met endelooze rouw:
't Is, nu ik u verlaat, om, aan mijn plicht getrouw,
In Titus legerplaats een wisse dood te zoeken,
Dat hy, wiens wreedheid stad en burgery vervloeken,
De ontwijder van Gods Huis, Jeruzalems tiran,
Diezelfde Simon is, u toegezeid tot man.
O! vloek - ik smeek het u op d'oever van mijn leven -
Mijn nagedachtnis niet! wil 't Joël toch vergeven,
Zoo hy, te jammerlijk bedrogen door den schijn,
U, 't waardste hem op aard, ten beul heeft moeten zijn.

DORKAS.
Wees, Vader! wees getroost. Des Hoogsten raadsbesluiten
Zijn ondoorgrondlijk en door niemand ooit te stuiten.
Wat ramp, wat bitter leed den mensch hange over 't hoofd,
't Gedijt gewis ten goede aan wie in God gelooft.

JOËL.
Zoo onderworpen bleef ook Jeftaas telg te voren,
Toen zy den eed verstond, zoo los door hem gezworen:
De God van Abraham vergelde 't met geluk.
En thands, dat ik voor 't lest u in mijn armen drukk'.
Ik heb my van mijn plicht, schoon vruchteloos, gekweten.
En Titus moet door my 't besluit van Simon weten.

DORKAS.
'k Vertrouw, die Titus, zoo genadig jegens my,
Houdt, schoon uw last mislukte, ook u van straffen vrij.
Bouw Vader, op Gods hulp, en, nu wy scheiden moeten,
Laat, laat uw zegen my dat droevig uur verzoeten.

JOËL.
Zegen ruste op u mijn dochter, ruste op u ten allen tijd!
Schenke u Jakobs God de vreugde, die gy, dierbre, waardig zijt.
Wees, als Sara was, voorspoedig en te vreden in uw huis.

Wees van elk bemind als Rachel, wees als Hanna vroom en kuisch.
Moogt ge als Nabals kloeke huisvrouw, door verstanden wijs beleid,
Weêr herstellen wat verbeurd werd door uws egaês onbescheid.
Zonen mogen u omringen, kloek en dapper, vroom en vroed:
Dochteren, haar moeder waardig, en, als gyzijt, zacht en goed.
Dat Gods gunst u blijder tijden, kalmer dagen u verschaff',
Tot gy na een vreedzaam leven rust vindt in der vaadren graf.
En al keert uw stof dan weder tot het stof, van waar het kwam,
Vare uw ziel gelouterd opwaarts in den schoot van Abraham.

(Hy vertrekt.)

Zevende tooneel.

DORKAS, REI VAN MAAGDEN, DE WEE-PROFEET.

REI.

Vrolijk groet u, lieve Bruid!
Vrolijk groet u 't feestgeluid.
Zie, wy komen, naar 's Lands zeden,
Op des Bruigoms hoog bevel,
Zingend naar u toegetreden,
Dat ons seestlied u verzeil'.
Als uw moeders voor u deden,
Zegt gy thands, op onze beden,
't Ouderlijk gezach vaarwel.

DE WEE-PROFEET.

Een stem uit het noord en een stem uit het zuid!
Een stem tegen Bruigom en Bruid!

REI.

Valle 't afscheid zwaar en bang,
Vreugd vergoedt de smart eerlang.
Veeg de traantjens van uw konen;
Want een vrolijk aangezicht
Moet ge uw Bruidegom vertoonen,
Die tot u zijn schreden richt.
Droefheid zoû zijn teêrheid hoonen.
Lach dan met ons, puik der schoonen!
Vrolijkheid is heden plicht.

DE WEE-PROFEET.

Een stem uit het noord en een stem uit het zuid!
Een stem tegen Bruigom en Bruid!

REI.

Dekt de nacht des hemels trans,
't Bloempjen derft en kleur en glans.
Eerst als 't zonlicht is gerezen,
Heft het lieflijk zich omhoog.
Zoo ook dekken sluiers 't wezen
Der verloofde voor ons oog.
Maar straks wordt haar schoon geprezen,
Als de Bruigom, de uitgelezen,
Wegnam, wat haar wreed omtoog.

DE WEE-PROFEET.

Een stem uit het noord en een stem uit het zuid!
Een stem tegen Bruigom en Bruid!

(De maagden geleiden Dorkas in den Tempel.)

Einde van het Tweede Bedrijf.

Derde bedrijf.

(Simons verblijf in den Tempel.)

Eerste tooneel.

SIMON, ARON, gevolg.

SIMON.
Hoor! - weêr dat raafgekras diens valschen vloekprofeets!
Wat spelt op nieuw zijn stem, verkondigster des leeds?
Waant hy dus ongestraft den blijden zang te stooren,
Dien 't maagdenkoor ter eer van Simons bruid laat hooren?
Hy tergde reeds te veel mijn lang beproefd geduld:
't Wordt eind'lijk straffenstijd: hy boete voor zijn schuld.
Getrouwen! dat terstond de booswicht zij gegrepen.
Gy zult hem, eerst voor my, en dan ter strasplaats sleepen.

(De wachten verwijderen zich.)

- 'k Zie Aron! dat uw oog verwondert op my staart.
Is 't mijn bevel wellicht, dat u bevreemding baart?

ARON.
Kan Simon my de reên van mijn verbazing vragen?
Hoe! daar Jeruzalem, gedrukt door felle plagen,
Vergeefs naar redding zucht en wegkwijnt in den rouw,
Viert Simon onbezorgd het feest van ondertrouw.
Wat nieuwe Delila, die 't harte heeft veroverd
Van onzen Simson, en zijn zinnen dus betooverd,
Dat hy - verschoon mijn taal - de stad, ons aller leed,
Den vyand, ja zijn plicht als opperhoofd, vergeet?

SIMON.
Elk ander in uw plaats zoû 't spoedig zich beklagen,
Indien hy jegens my zoo stout een taal dorst wagen;
Maar ik vergeef ze een vriend, wiens trouw my immer bleek:
Ik weet, dat ik tot hem als tot my zelven spreek.
'k Heb geen geheim voor u, en schroom geenszins, de reden
Der handelwijs, die u zoo vreemd schijnt, u te ontleden.
Voor and'ren zij 't genoeg, dat ik door dezen echt
Mijn woord voldoe, voorlang aan Joël toegezegd,
Aan Joël, die zijn telg my heden toe kwam voeren,
Opdat de huwlijksband ons beiden zoû omsnoeren.
Maar 't is mijn woord niet, 't is geen dwaze liefdegloed
Die, in dit tijdsgewricht, dees echt my sluiten doet;
Neen! - 'k wil een morrend volk, dat, warsch van 't oorlogswoeden,
Nog twijfelt of mijn arm dees vesten zal behoeden,
Ja, reeds ook in mijn ziel de hoop waant uitgedoofd,
'k Wil al wie hier op my, als Sions opperhoofd,
Het oog gevestigd houdt, door 't schitterendst voorbeeld toonen,
Wat vastberaden moed mijn boezem blijft bewonen.
Wie dus, als ik, alom van vyanden begrimd,
Wijl om en nevens hem de nood al hooger klimt,
Met onbezorgd gelaat een echtverbond durft vieren,
Hy voedt geen laffe vrees voor Romes foudenieren:
Hy geeft der Waereld blijk, hoe krachtig in zijn hart
Het zelfvertrouwen spreekt en alle rampen tart.

ARON.
'k Vrees eerder, dat het volk dees echt, dees vreugdbedrijven,
Veel min aan moed, dan aan verblindheid toe zal schrijven.
Ik zag de menigte naby de Tempelpoort
Reeds samenscholen: 'k heb het morren aangehoord
Der scharen: 't is geenszins als blijk van zelfvertrouwen,
Maar van verbijstering, dat zy uw echt aanschouwen.

Ik zelf, 'k beken het vrij, ofschoon, in geen geval,
U in den nood mijn arm, mijn bystand falen zal,
'k Besef niet, op wat grond gy nog van hoop durft spreken,
Of voor dees veege stad haar in uw boezem kweeken.

SIMON.
Al waar' zy ook geheel gebluscht in mijn gemoed!
De wanhoop is de hoop van wie geen hoop meer voedt:
En mensch noch engel zal van Simon ooit getuigen
Dat hy, voor wie het waar', zijn stalen wil moest buigen.
Maar nog ben ik gerust. Schoon ons 't Heelal bestrijd',
De Macht, die voor ons waakt, zal spreken op haar tijd.
Genoeg! ik hoor den galm op nieuw der maagdenreien,
Die Joëls dochter tot haar Bruigom opwaarts leien.
Gy, snel naar Sions vest en onderhoû den moed
Der strijders, daar vereend: ik volg u op den voet.

Tweede tooneel.

SIMON, DORKAS, REI VAN JOODSCHE MAAGDEN, naderhand DE WEE-PROFEET.

REI.
Zie! met vrolijk feestgeluid,
Voeren wy een lieve Bruid,
Bruigom! in uw minnende armen.
Kom haar vrolijk in 't gemoet,
Wil u over haar ontfermen,
Over haar, zoo zacht en goed.
Gy zult haar voortaan beschermen,

Gy haar koestren en verwarmen,
Als de hen haar kiekens doet.

SIMON.

Wees welkom, Joëls telg! in Simons arme woning.
U, Maagden! zeg ik dank voor hulp en dienstbetooning.
Dat nogmaals zich uw lied verheffe uit luide keel,
Op dat heel Sion 't hoore en in mijn vreugde deel'.

REI.

Voer haar thands, als gemalin,
Bruidegom! uw woning in.
Daar wacht vrede u en genoegen.
Ruk, door onzen zang gewekt,
Ruk den sluier af, die 't zwoegen
Van haar minnend hart bedekt.
En moog' ze in den staat zich voegen,
Dien haar moeders blij verdroegen,
Die der vrouw tot eere strekt.

DE WEE-PROFEET, *die door de wachten wordt binnengevoerd.*

Een stem uit het noord! en een stem uit het zuid!
Een stem tegen Bruigom en Bruid!

SIMON.

Vermeetle! durft gy nog, geslagen in mijn banden,
Uw heilloos vloekgeschreeuw doen galmen langs dees wanden?
Bespot gy Simons macht? of hoopt gy in uw geest,
Dat gy hem vrees verwekt, die nimmer was bevreesd?
Spreek op, doe my terstond uw naam en afkomst weten,
En waarom gy, de lucht met onheilvolle kreten
Vervullend, uur op uur, de rust der stad versteurt.
Spreek op, eer u de tong den gorgel worde ontscheurd.

DE WEE-PROFEET.

Vraag niet naar mijn naam en afkomst: 'k heb die beide lang verzaakt.

Sints ik ronddool langs de straten, van verteerend vuur doorblaakt.
Schrikverwekker is mijn naam thands: en mijn afkomst is van Hem,
Die door my het wee verkondigt aan 't gedoemd Jeruzalem,
Vraag niet, wat de drijfveer zijn kan, die, sints jaren, nacht en dag,
My geen andren toon doet haken dan van vloek en rouwgeklag.
Vraag den leeuw, wat hem doet brullen: vraag den boschwolf in zijn kuil,
Waarom hy het woud doet galmen van ontzetbaar noodgehuil;
Vraag den adelaar der bergen, als zijn krijschen u vervaart,
Of hy zachter toon kan slaken dan die thands u siddring baart.
Veldgedierte of woudgevogelt, geen van allen, die zich uit,
Dan naar de eens bepaalde wetten, met zijn eigen stemgeluid,
My ook is een stem gegeven, en hetgeen die stem vermeldt,
't Is de Heer die 't haar doet spreken, die haar aandrijft met geweld.
'k Moet gedwee mijn roeping volgen: en het is door mijnen mond,
Dat Jehovah zijn orakels aan Jeruzalem verkondt.

SIMON.

Wat lastring waagt die mond zoo schaamtloos uit te brengen,
En dus des Heeren naam in uwe dwaasheid mengen?
Het is de Heer niet, neen, 't is Satan, die door u
Hier onrust uitstrooit in een taal, waarvan ik gruw.
Maar zeg my, gy, wiens blik zoo helder al de ellenden
Voorzien kunt, die de Heer aan andren toe zal zenden,
Kunt ge ook voorspellen, gy, wat lot uzelven wacht,
Of hult, wanneer 't u geldt, de toekomst zich in nacht?

DE WEE-PROFEET.

Uit mijn binnenst, onheilspellend, klinkt de stem der profecy.
Eens zal zy voor 't laatste klinken, en dan klinkt zy tegen my.
'k Weet ook, dat die ure spoedig, maar niet vroeger komen zal,

Dan als 't wraakvuur Sion blakert en dees Tempel neigt ten val.

SIMON.
Bedrieger! ha! vergeefs zoekt my uw list te blinden.
Het ydle van uw droom zult ge aanstonds ondervinden.
Zij straks die onverlaat ter dood gevoerd. Zijn straf
Schrikk' wie hem volgen woû door 't heilzaam voorbeeld af.

DORKAS.
Wil voor een oogenblik dat streng gericht vertragen.
Uw dienstmaagd durft voor hem genade en deernis vragen.
Bedenk, zoo hy misdeed, een onverklaarbre waan,
Een aandrang sleept hem voort, dien niets kan wederstaan.
Reeds moest er bloeds genoeg des vyands staal besproeien:
Zal nog daarby de Jood het bloed des Joods doen vloeien?
Spaar, spaar om Dorkas wil, o Simon! spaar dees man,
Die niemand willig deerde en niemand deer en kan.

SIMON.
Hem sparen? - neen voorwaar! het wraakzwaard zal hem treffen,
Hem, die zelfs tegen u zijn stemme dorst verheffen.

DORKAS.
Ik had van Simon meer grootmoedigheid verwacht.
Slaat gy op de ydle taal eens armen droomers acht?
Zie - onder rouw en krijg, zult gy, naar uw verlangen,
My, diep door smart gedrukt, als echtgenoot ontfangen;
Maar 't leed wordt my verzoet, indien 't uw wil gehengt,
En in mijn bittre kelk een droppel zoets gemengd.
Schenk, schenk om mijnentwil, o Simon! schenk genade,
En 'k zegen eens de dag, toen gy me ontfingt als gade.

SIMON.
Genade! op dat zijn stem op nieuw de stad beroer'?..
Maar hoe! Wat wil die kreet! dat woeste volksrumoer?
Wat ordelooze hoop komt dreigend ons bespringen?

Derde tooneel.

De vorigen, REI VAN JODEN EN JODINNEN, MALEACHI, ESRA, *later* ARON.

REI.
Wraak! Wraak!

SIMON.
Wat doet u hier zoo schaamtloos binnendringen?

MALEACHI.
Wraak over Simon, die by de algemeene smart,
't Rampzalig volk bespot en onbezonnen tart.

ESRA.
Die, dat op 't Bruilofsfeest de spijze niet zoû falen,
De leste bete broods ons schendig af komt halen.

MALEACHI.
Die onze dochters dwingt, het vrolijk bruilofslied
Te stemmen tot zijn eer en lacht met haar verdriet.

ESRA.
Die, als een vroome mond het Godsgericht komt spellen,
Den tolk des Hemels in verachten boei durft knellen.

MALEACHI.
Stel, stel dien heilgen man weêr vrij in onze hand; -
Of wacht een wisse straf, verwaten dwingeland!

SIMON.
Terug, ontzinde schaar! wat durft gy Simon tergen?
Gaat, tergt den rossen leeuw in woudspelonk of bergen,
Of poogt, waar de adelaar zich boven 't wolkengraauw
Verhief, 't geroofde lam te ontscheuren aan zijn klaauw; -

Maar waant niet, dat een hoop van woeste muitelingen
De prooi, die hy zich koos, aan Simon zal ontwringen.
Terug, verlaat dees plaats, eer mijn verbolgen stoet
De speeren op u richte en rood verwe in uw bloed.

ESRA.
Ontaarde booswicht! wilt ge op nieuw uw moedwil toonen,
Als ge eens gedaan hebt aan Matthias en zijn zonen,
Door u van voor 't altaar gerukt en aan de poort,
Tot spijt van Levies huis, te jammerlijk vermoord?

MALEACHI.
Ga vrij zijn snoode borst van nieuwe gruwlen zwanger:
Wy tarten hier den dood. Wat baat het leven langer?
Wat zegt het of men sterf door staal of hongersnood,
Waar 't al verteerd werd, dat ter leeftocht overschoot,
Waar ook de onreinste spijs niet langer wordt gevonden,
Ja, moeders zelfs het vleesch van eigen kroost verslonden?

DORKAS.
O grijze Koningsstad, hoe schriklijk boet ge uw schuld!
Hoe zwaar ziet ge over u de profecy vervuld!

SIMON.
Nog eenmaal! keert terug; of 't krijgsvolk stoot u neder.

ESRA.
Nog eenmaal! geef terstond den zendling Gods ons weder.

DORKAS.
Gy hoort het, Simon! hoe uw veiligheid gebiedt,
Wat reeds vooraf de stem der menschlijkheid u riedt.

SIMON, ***tot Dorkas.***
Ik had aan uw verzoek wellicht gehoor gegeven
En van gerechte straf dien ouden dwaas ontheven;
Maar Simon willigt nooit, zoo flaauw, zoo laf van zin,
Een toomeloozen hoop zijn stoute wenschen in.

ESRA.
Wat sprak daar ginds die vrouw?

MALEACHI.
Zy stijft gewis zijn boosheid.
Verwacht van haar geen raad, dan dien der goddeloosheid.
Zy volgt - 'k herkende reeds haar houding en haar tred -
Zy volgt de valsche leer van dien van Nazareth.

ESRA.
Hoe! een Kristin!

MALEACHI.
Zoo is 't.

ESRA.
Uw tijding doet my gruwen.
De strijder voor 't geloof aan een Kristin te huwen!

SIMON.
Wat nieuwe spoorloosheên! Vermeetle! bloos, ja bloos.
't Is vromen Joëls telg, die 'k my tot gade koos.

MALEACHI.
't Kan zijn; maar 'k zag voorheen, in Ako, haar te midden
Van Krist'nen, in 't geheim, en tot hun Jezus, bidden.

SIMON.
Bedrieger! 'k zal terstond die vuige logentaal
U in den gorgel doen verzwelgen met dit staal.

DORKAS.
Laat as!

SIMON.
Weêrhoû my niet.

DORKAS.
Bedwing dien sellen toren.
Die man...

SIMON.
Welnu?

DORKAS.
Zijn mond deed u de waarheid hooren.

SIMON.
De waarheid! Joël heeft my schaamtloos dan misleid?

DORKAS.
Hy is tot op dees dag onkundig van het feit.

SIMON.
Hoe! Simon, hy, het hoofd der moedige Yveraren,
Hy zoû, door snood bedrog, aan een Kristin zich paren!
Wijk af, onwaardige! die 'k van dit uur versmaad. -

(tot het volk.)

Gy, grijpt haar! 'k offer haar gewillig aan uw haat.

DORKAS.
O Heer! geen aardsche macht kan Dorkas meer beschermen.
Wil, in het uur des doods, u over haar ontfermen.

DE WEE-PROFEET.
Een stem uit het oosten! een stem uit het westen!
Een stem tegen hoofdwal en binnenste vesten!

SIMON.
Hoe! - nogmaals!...

ARON, ***binnenylende.***
Simon, op! 't is meer dan handlens tijd!
Ten zij gy u vertoont, wy zijn den hoofdwal kwijt.

SIMON, ***tegen den Wee-profeet.***
Rampzaalge! een helsche geest heeft u die ramp doen weten.

tegen Aron.
De hoofdwal, zegt gy....

ARON.
...Ligt bykans ter neêr gesmeten.
De lager stad, van schans en walmuur half ontbloot,
Viel in des vyands hand schier zonder slag of stoot.
't Was vruchtloos, of men 't volk tot wederstand vermaande;
Wijl Titus over 't puin een vrijen weg zich baande,

En met zijn legermacht, vereenigd tot één drom,
Op Sion aanrukte en haar vestingwal beklom.
'k Zag voor zijn aanval reeds uw Yveraars geweken: -
Schaf hulp, of zie eerlang de bovenstad bezweken.

SIMON.
Mijn Yvraars weken? ha! 'k Zie op het bloot gezicht
Haars leidsmans, weêr die schaar zich wenden tot haar plicht:
En ieder voordeel, dat de vyand mocht behalen,
Hy zal 't, dit zweer ik hem, met beken bloeds betalen.

(tot het volk.)

Uw onbesuisde drift weerhield alhier mijn schreên.
Gy ziet het droef gevolg van uw oploopendheên.
Gy zoudt uzelf te laat den val van Sion wijten.
Komt! wischt uw dwaasheid uit, door met my u te kwijten
Ten beste van de stad: en smooren we in dit uur,
Tot na den strijd althands, een heilloos tweedrachtsvuur.
Dat elk der heilge zaak zijn beste krachten wijde!
Op! voor Jeruzalem!

ALLEN.
Met Simon op! ten strijde.

SIMON, ***tot de wachters, op Dorkas en den Profeet wijzende.***
Houdt op hen beiden 't oog.

(tot Dorkas en den Profeet.)

Gy, wacht mijn weerkomst af.
Ge ontgaat slechts voor een wijl de welverdiende straf.

Vierde tooneel.

DORKAS, DE WEE-PROFEET, WACHTERS.

DORKAS.

Haast u, 't vonnis uit te spreken:
O! het sterslot, dat my wacht,
Zal voor 't minst den echt verbreken
Met den man, dien ik veracht.
Hy verhoorde in 't eind mijn smeeken,
Die voor 't lam den wind verzacht.

Haast u, wilt gy vonnis spreken,
Voor de Heer uw vonnis velt,
Over u den staf zal breken.
Simon! de uren zijn geteld:
Man van bloed en van geweld!

Weert u, weert u op de wallen,
Yvraars, even snood als hy!
Toch zal Stad en Tempel vallen:
Hoe lankmoedig God ook zij,
't Uur der wrake komt naby.

(somber nadenkend.)

'Vuur en zwaard en bloed en tranen!...'

(met de vorige stem.)

Gy hebt zelf de maat gevold:
Doof voor goddelijk vermanen,
Zijt gy zondig voortgehold.
De afgrond gaapt: de donder rolt

Vruchtloos kwam Godzelf u nooden
Ter bekeering. Zijn genaê
En de hand, u aangeboden,
Weest gy af. - Van Golgotha
Roept een bloedstem thands: ‘verga.’

Doof voor 't goddelijk vermanen,
Blijft ge u onverwinlijk wanen.
Maar Jehovah strijdt niet meer
In uw reien als weleer.

‘Vuur en zwaard en bloed en tranen
Zijn de teekens,’ sprak de Heer.

Isrel valt en rijst niet meer.

(luisterend.)

'k Hoor het stormgeweld vermeêren:
't Noodgeschrei dringt my in 't oor,
Als een helsche geestenkoor.
(*met eerbiedige vrees.*)
Komt de groote dag des Heeren
Langs zijn bloedig, vurig spoor?

‘Die tot My zich biddend keeren,
Hen zal dood noch doodswee deeren,’
Sprak Hy; -
(*De handen ten hemel heffende.*)
Heere Jezus hoor!

DE WEE-PROFEET.
Roep hem niet aan, om wiens wille de plagen
Israël teistren. Ik heb hem gekend:
Veertig jaar lang reeds zijn wrake gedragen,

Rustloos ten prooi aan de bitterste ellend.
Roep hem niet aan, die dees jammer ons zendt.

DORKAS.
O! wie dus spreekt heeft Hem nimmer gekend.

DE WEE-PROFEET.
Lang voor uw oogen het levenslicht zagen;
Heb ik hem hier in den tempel gezien,
Waar ik mijn veldvrucht ten verkoop kwam biên,
Velen met my, naar 't gebruik van die dagen:
Toornig betreedt hy den voorhof: ‘hervoort!’
Voert hy ons toe: ‘gy ontheiligt dit oord,
't Huis des gebeds, dat mijn vader behoort.’
'k Liet my niet dus door bedreiging versagen:
'k Bleef. Toen verhief hy in gramschap een koord.
Hier, op dees plek, heeft zijn hand my geslagen:
Hier, mijn bedrijf voor mijn nooddruft gestoord.

Knerstandend week ik, toen de overigen weken:
'k Balde de vuisten en zwoer hem mijn wraak.

DORKAS.
Omdat Hy een van uw vele gebreken
Moedig bestreed? - Hy vervulde Zijn taak,
Wilde u bekeeren; - Zijn loon was uw wraak.

DE WEE-PROFEET.
't Lot stond my by. Ik sprong op van vermaak,
Toen ik zijn doodvonnis uit hoorde spreken:
'k Drong op hem aan, toen hy, pijnlijk gesnoerd,
En van den Raad naar Pilatus vervoerd,
Prijs was aan 't spotten der joelende scharen.
'k Hoopte in zijn trekken de doodsangst te ontwaren.
'k Juichte in zijn val, en mijn kokend gemoed
Deed zich aan elke verneedring te goed.

Eindlijk, ik mocht van naby op hem staren:
o! Hoe verbitterde 't schouwspel mijn hart.
Ernstig, met vaste, bezadigde schreden,
De oogen ten hemel, als vol van gebeden,
Zag ik hem kalm naar de krijgsknechten treden:
Schoon zy hem smaadden, als spotkoning kleedden:....
Weg was mijn hoop op een aanblik vol smart.
't Was, als vercierde dat spotkleed zijn leden:
'k Werd door zijn houding tot woede gesard!

Tegen hem heb ik mijn stemme verheven:
'k Riep, toen de keus aan het volk was verbleven,
Wien men het voorrecht der vrijheid zoû geven:
‘Kruist hem, dien Jezus! Laat Barabbas vrij!’ -
'k Riep, toen Pilatus, door zwakheid gedreven,
Nogmaals het woord nam tot baat van zijn leven:
‘Kome zijn bloed op mijn nakroost en my.’

DORKAS.
Hoe! en gy vraagt nog, wat macht u, sints jaren,
Onheilvoorspellend door Sion doet waren?
Beef! de vervulling des vloeks is naby.

DE WEE-PROFEET.
Ja! - 't Is die macht, die my drijft door de wallen,
Die my den volken in de ooren doet schallen!
‘Een stem tegen allen!’
Totdat ik roep.. dat het spoedig eens zij:
‘Een stem tegen my.’

(mijmerende:)

Ik ging hem na
Op Golgotha:
'k Zag hem aan 't kruishout klinken:

Met juichend hart
Zag ik zijn smart:
't Hoofd op den boezem zinken.
Daar roept, met krachtig stemgeluid,
De kruisling uit:
‘Het is volbracht!’
Toen werd het nacht.
't Olijvenbosch
Verschoot van dosch.
De storm brak los.
Ver in 't rond
Bewoog de grond.
De bergen kraakten:
De beeken zwollen:
De wolken blaakten
By 't donderrollen:
De dalen zuchtten:
De vooglen vluchtten:
De rotsen spleten:
De olijf werd ontworteld en nedergesmeten,
De voorhang des Tempels in tweeën gereten;
Of Hemel of hel stond den kruiseling by.
't Was wee over allen en wee over my!

DORKAS.
o Isrel! het beeld van uw bloedschuld is hy.
Isrel! uw straf is naby.

Laat voor het minst berouw u 't schuldig harte breken.
Laat my van ootmoed, van verzoening tot u spreken.
Zoo lang reeds hebt ge uw schuld met naamloos wee geboet.
Keer u in 't end tot Hem, die liefdrijk is en goed:
Tot Hem, die aan het kruis voor zondaars heeft geleden,

Die voer zijn moordenaars in 't uiterst heeft gebeden
Die ook voor 't snoodste feit vergeving en genaê
Gekocht heeft door Zijn bloed, gevloeid op Golgotha.
Roep, zondaar! roep tot Hem om deernis, om ontfermen.
Hy opent ook voor u in liefde nog Zijn armen.
- Helaas! - hy luistert niet! wat nieuw, wat schriklijk beeld,
Heeft weêr verbijstring in 't ontstelde brein geteeld!

DE WEE-PROFEET.

Boven Sions hoogen Tempel hangen wolken, bloedig rood.
Donk're neevlen trekken samen, zwanger van verderf en dood.
De afgrond heeft zijn kolk ontsloten: donders romlen onder de aard:
Krakend scheurt en splijt de bodem van Mori-jahs berggevaart.
't Is de dag van schrik en oordeel, wiens gelijke niemand zag.
't Is de dag der weêrvergelding: 't is des Tempels jongste dag.
Zie! door vuur en staal verwonnen, viel in 't end Jeruzalem:
Tegen Gods ontwijden Tempel klinkt voor 't lest de orakelstem.
Zie! reeds trilt en dreunt zijn grondvest, en reeds smeult en
gloeit het vuur,
Dat hem zal tot asch verteeren. Tempel! 't is uw uiterst uur.

(Hy vertrekt, zonder door de verschrikte wachters weêrhouden te worden.)

EERSTE WACHTER.

o Schrik! het is Gods stem, die door zijn mond blijft spreken.
Wat hy voorspelde, 't is geschied.

TWEEDE WACHTER.

Gewis, de Tempel zinkt in 't niet.
Mijn vrienden, fluks van hier geweken,
Waar 't vrije veld nog veiligheid ons biedt!

(Zy vluchten.)

Vijfde tooneel.

DORKAS alleen, naderhand MIRJAM.

DORKAS.
Kan 't zijn! de schrik bevangt ook Simons keursoldaten.
'k Zie my bevrijd!... maar ach! wat kan me een vrijheid baten,
Gescheiden voor altijd van wat my dierbaarst bleef.
Alleen!... maar toch met U, mijn Heiland! o vergeef,
Zoo 't aardschgezinde hart, door smart van een gereten,
Een oogenblik Uw trouw, Uw liefde kon vergeten.

MIRJAM.
Waar bergen we ons in 't eind? Waar 't doodsgevaar ontvlucht?
't Romeinsche zegelied klinkt daavrend door de lucht,
Als op de gloênde wiek der vlammen voortgedragen.
Wee onzer!

DORKAS
Meld, o meld hetgeen uw oogen zagen.

MIRJAM.
'k Heb van den torentrans met sidderende kniên,
'k Heb met verwilderd oog het bloedbad aangezien.
'k Zag Simon, aan de spits der zijnen uitgetogen
En naar de bovenstad strijdhaftig heengevlogen.
Zijn komst, met luid geschal door de Yveraars begroet,
Scheen straks in aller ziel den reeds verflaauwden moed
Tot toomelooze drift op nieuw te doen herleven.
Ik zag hen, heet op wraak, den vyand tegenstreven,
Die deinsde voor een wijl, als door de woede ontsteld
Eens weêrstands, onverwachts hervat met zulk geweld;
Maar kort was onze vreugd. Hoe sel terug geslagen,
't Was om met dubble kracht ten aanval op te dagen.
Ja 't scheen of Romes heir niet afhield voor een tijd,

Dan om met grooter macht te keeren tot den strijd.
Ik hoorde muur by muur bezwijken voor 't rammeien:
Waarop, door bres by bres, in dichtgesloten reien,
By 't schettren des klaroens en met gevelde speer
Het leger binnen trok: geen weêrstand baatte meer.
'k Zag Romes Adelaar op elken walburg planten.
Wat nog den moord ontkwam vliedt heen naar alle kanten.
De weg, die dit gebouw verbindt met Sions wal,
Bedekt zich met een droef, een onaszienbaar tal
Van vluchtelingen, die, door ydle hoop gedreven,
Zich naar dees Tempel, als hun leste wijk begeven,
Vergeefsche toevlucht, ach! in dezen jongsten nood.
De Tempel is geheel van oorlogsvolk ontbloot.
Wat weerbaar heeten mocht trok of met Simon heenen,
Of is, sints zijn vertrek, op 't onvoorzienst verdwenen.
Nu Titus Sion beide en Salem heeft bezet,
Staat hem de toegang naar Mori-jah onverlet.
Ras ziet gy voor de poort zijn woedende oorlogsbenden. -
Helaas! waar bergen we ons in 't uiterst der ellenden,
Geen redding bleef ons meer. Gelukkig, wien de dood
Voor zooveel jammeren en onheil de oogen sloot.

DORKAS.
Mijn zuster! denk, uw lot is in de hand des Heeren.
Hy kan, behaagt het Hem, het leed ten beste keeren.
Werp thands op Hem alleen uw zielsbekommernis,
Die, ook waar Hy kastydt, een minnend vader is.

Zesde tooneel.

DORKAS, MIRJAM, REI VAN JOODSCHE MAAGDEN.

REI.

De Heer heeft stad en volk in 's vyands hand gegeven,
In toorne 't aangezicht van Sion afgewend.
Vergeefs heeft onze hand zich smeekend opgeheven;
De jammer nam geen end.

Wy zagen burgerbloed de straten purper verwen:
De onnoozle zuigling aan de dorre moederborst
In 's levens eerste vaag verkwijnen en versterven
Van ongeleschte dorst.

De dochter gespte 't staal haar vader om de lenden:
De weduw gaf het zwaard haars egaês aan haar zoon.
En zoon en vader zijn geslacht door 's vyands benden
Op onbegraven doôn.

Op nu! de straten op! Op Sions maagdenreien!
Zoekt ginds uw bruigoms weêr in strijdgewoel en dood.
Smeekt met gevouwen hand, met oogen, rood van schreien,
Dat u hun lemmer dood'.

De Heer heeft stad en volk in 's vyands macht gegeven,
In toorne 't aangezicht van Sion afgewend:
Vergeefs heeft onze hand zich smeekend opgeheven.
De jammer nam geen end.

MIRJAM.

Neemt me in uw midden! Komt! laat ons te samen sneven.

REI.
Op dan! ontvluchten wy de ellend.

DORKAS.
Wat wilt gy, zustren? u berooven van een leven,
Dat u Gods wijsheid slechts als leengoed wilde geven?
Wacht, wacht u, eer ge op nieuw zijn gramschap tergen moogt,
En van de schuld uws volks de reekning nog verhoogt.
Wendt, zustren! wendt veeleer naar 't heiligdom uw schreden.
Zinkt smeekend neêr, en wacht met tranen en gebeden,
Deemoedig d' uitslag af van dezen jongsten strijd.
Licht daagt nog eens voor u een beter, kalmer tijd.
'k Weet, Titus zwaait geducht de snerpende oorlogsroede,
Maar blijft grootmoedig en rechtvaardig in zijn woede.
Licht dat hy, nu de stad moest bukken voor zijn kling,
Genadig zich betoont aan d' overwonneling.

REI.
Rampzaalge! 't lust ons niet, u verder aan te hooren.
Wat vleit gy hem, wiens haat uw volk in rouw doet smooren!
Boeleerster des Romeins, afschuwlijke Kristin,
Met u kwam 't lest verderf de stad der vaadren in.
Wat mort gy langer! op! ga Romes heir begroeten,
Kus, buigend in het stof, des overwinnaars voeten.
Wy, Jakobs dochtren, niet van Jakobs bloed ontaart,
Wy toonen ons dat bloed en onzen vaadren waard.
Wy kiezen eer den dood, dan dat, by 't zegevieren
Des Romers, wy, geboeid, zijn optocht helpen vieren.

MIRJAM, ***tot Dorkas.***
Voor my, ik ga met u. Uw toespraak was my zoet,
Als balsem vloeit zy neêr in mijn ontrust gemoed.
Ja! zoeken wy den vreê in schaduw van de altaren.

DORKAS.
Hoop zuster! 't Vast geloof kan eenmaal wondren baren.

(Zy vertrekken.)

Zevende tooneel.

SIMON, ***alleen.***
Zoo zie ik hier my weêr, alleen en ongewond,
Van zooveel duizenden, die 't oorlogsvuur verslond.
Gewis, het was Gods hand, die my het leven spaarde,
In 't heetste van den strijd voor schicht en speer bewaarde,
Die, toen het al bezweek voor 's vyands oorlogsmacht,
Langs d'overwelfde gang my veilig herwaarts bracht.
Waartoe? - Wat zal ik hier? - Den vyand weêrstand bieden?
Maar nergends vindt mijn oog dat handvol oorlogslieden,
Dat achterbleef, terug: - 't heeft anders niet ontmoet
Dan zwakke vrouwen en een zwakker priesterstoet.
Trotseer ik met die hulp 't verwinnend heir van Romen? -

(rondziende.)

Die vloekprofeet verdween. Ook Dorkas is ontkomen.
...Wat gaat hun lot my aan, wien, in dit tijdsgewricht,
't Befef vervullen moet van hooger zorg en plicht. -
- o God! moet hier mijn kamp voor Isrels vrijheid enden?
En geeft Gy Jakobs erf ten buit aan Titus benden?
- Onmooglijk! - Zoo Ge Uw arm tot op het lest weerhoudt,
't Is enkel, dat zijn kracht te klaarder worde aanschouwd.
Neen! - 't is geenszins door tal of overmacht van knechten,
Dat Gy in 't strijdensuur den zege zult beslechten.
Of moest niet Gideon, in overouden tijd,
Wanneer hy Midian ging dagen tot den strijd,
Van zooveel duizenden als vroeger hem verzelden
Zich met een overschot van drie maal honderd helden
Vernoegen op Uw last? En toch, dat klein getal
Bracht heel de legermacht van Midian ten val.
Wat wondren wist uw arm door Simson uit te werken:

Hoe, in zijn uiterst uur, zijn krachten nog te sterken,
Toen hy, geblind, geboeid, der Filistijnen spot,
Hen allen met zich sleepte in 't eigen stervenslot?
En deed niet Jonathan, alleen door zijn verschijnen,
Als blaadren voor den wind de vyanden verdwijnen?
- Ja! daarom heeft ook my Uw wijsheid thands bewaard,
Opdat in my Uw macht aan elk werd geopenbaard.
Ja! Gy zult dezen dag verdelgen en beschamen
Wie U ten hoon den val van Israël beramen,
Verheerlijken Uw naam zoo ver de zon ook schijn'!
En - *ik* zal van Uw macht het grootsche werktuig zijn.

Einde van het Derde Bedrijf.

Vierde bedrijf.

(De puinhoopen.)

Eerste tooneel.

JOËL, Inwoners van Jeruzalem, op de puinhoopen gezeten.

JOËL.

Dek thands het hoofd met zak en asch
    En laat uw tranen leken,
o Joël! wat u dierbaar was
    Is voor 't geweld bezweken.
Onkenbaar is uw stad vervormd,
Uws Heeren Tempel neêrgestormd,
    Uws Heeren gunst geweken!
Uw volk vernield door zwaard en vlam,
En wat des vyands macht ontkwam
    Verstrooid naar alle streken!
De dooden rotten boven de aard;
De gieren zwermen nederwaart,
En vieren feest op 't lijkgevaart,
    o Rouw, niet uit te spreken!
Mijn oude dag werd jammerdag;
Wat my aan 't leven hechtte, zag
Ik, nevens Isrels oud verdrag
Met Jakobs God, door d'eigen slag,
- Geen smeekbêe die hem keerde - als rag -
    Heer! voor hoelang! - verbreken.

Zie van Uw troon, ontzachlijk God;
Uw uitverkoren volk bespot,
Gehoond door een afgodisch rot,
En mochte u 't gruwzaam schouwspel tot
    Geduchten toorn ontsteken. -
Gedenk onze ongerechtigheên
Niet langer! Hoor de smeekgebeên
Van ons, Uw volk, in 't stof vertreên.
Wend U niet af! Zij, als voorheen,
    Nog eens Uw gunst gebleken.
Toon ons Uw vriendlijk aanschijn weêr.
Daag ter verlossing op, o Heer!
Of, zult Gy thands niet, als weleer,
Uw heiligdom, Uw volk, Uw eer,
    Op de onbesneednen wreken?
Treurt, broedren! treurt in zak en asch!
Vergaan is wat ons dierbaar was.
    Wordt, oogen! tranenbeken.

Tweede tooneel.

De vorigen, ZADOK.

ZADOK.
o Dag, voor Jakobs zaad een dag van eeuwig rouwen!
o Heilge Tempelmuur! moest ik uw val aanschouwen?

JOËL.
Gy zaagt dat schouwspel aan en hebt het overleefd?

ZADOK.
Gy, grijze vader, hier? Des Veldheers goedheid heeft
Uw leven dan gespaard, al moest uw zending falen?

JOËL.
Ach! had hy 't met den dood my liever doen betalen:
Ware ik door 't zwaard geslacht, eer op mijn ouden dag
Ik Davids heilig erf in puin verkeeren zag:
Eer onder zooveel wee, beroofd van kroost en have,
Ik zonder hoop of heul ellendig ging te grave.
Nochthands, gy die het zaagt, door welk een ongeval
Verteerde 't blakend vuur den hoogen Tempelwal?
'k Weet, toen men op trok, dat aan 's Keizers legerscharen
De strenge last gewierd, het heilig Huis te sparen.

ZADOK.
Helaas! wat vergt ge my, dat ik u 't jammer maal,
Uw leed gelijk het mijn vergroote door 't verhaal!
Zoodra voor 's vyands heir de hoofdwal was bezweken,
En wie zich had geweerd, gesneuveld of geweken,
Wijl 't bloed der dappren, hier geofferd aan den dood,
Langs elke straat gelijk een bergstroom neêrwaart vloot,
Poogde, om in 't bang gevaar het veege lijf te hoeden,
Wie kracht nog over had, zich tempelwaarts te spoeden.
't Steeg al Mori-jah op, door pijnlijke angst gezweept.
In de algemeene vlucht onwillig meêgesleept,
Bedwelmd, ja door den schrik bykans ontbloot van zinnen,
Stoof ik met duizenden d'ontsloten voorhof binnen.
Wie schetst u 't droef gezicht? het jammerlijk misbaar,
Het weegeklag dier hoop- en troostelooze schaar,
Die als een holle zee de pleinen overvloeide
En woelde heen en weêr en staag in aantal groeide?
Doch, boven al 't gehuil en aaklig rouwgeluid,
Klonk van de hooge tin de sombre klaagstem uit

Des Weeprofeets, die weêr Gods wraakbesluit vermeldde,
En aan het heilig Huis zijn ondergang voorspelde.
Zoo stonden wy een wijl in bange onzekerheên,
Toen aan de Gouden Poort ons Simon zelf verscheen,
En nog in ons gemoed de hoop woû doen herleven.
Hy sprak, God zoû in 't laatst een zekere uitkomst geven,
En door een wonderwerk, nooit evenaard in kracht,
Zijn volk verlossen uit der onbesneednen macht.
Terwijl hy met dees reên nog eenmaal zijn vermogen
Op 't lichtgeloovig volk, zoo vaak door hem bedrogen,
Beproefde, doch dees reis beproefde zonder vrucht,
Vernamen we uit de verte een nieuw, een dof gerucht,
Straks wijd en zijd herhaald: ‘de Tempel wordt besprongen!
De krijgsknecht is hem reeds ter noordzij ingedrongen.’ -
De schrik sloeg elk om 't hart: men drong terug, men vlood,
Schoon zelfs het vluchten maar aan enklen redding bood,
En ieder uittocht straks was opgestopt met lijken,
Vertreden en gesmoord in 't onbezonnen wijken.
Op eens, daar klonk het uit des zinneloozen mond:
‘Een stemme tegen my!’ en op diezelfde stond
Trof hem een scherpe pijl, die, over 't dak gevlogen,
Hem deed van waar hy stond neêrtuimlen voor onze oogen.
Nu bleek het spoedig aan 't vermeerderend gedruisch:
De woedende Romein was meester van Gods Huis.
Reeds hoorde men alom in gangen en portalen
Hun wapens kletteren en zag hun helmen pralen,
Terwijl terzelver tijd, doch van de zuiderzij
Het hoefgetrappel klonk van Titus ruitery.

JOËL.
En Simon?...

ZADOK.
Gaf ook nu den moed nog niet verloren.

‘God!’ riep hy, ‘Jakobs God! wil naar mijn beden hooren.
Betoon ons thands uw kracht en wondersterken arm!
Bevrij uw volk! Verdelg des vyands oorlogszwerm.’
Maar ach! het bleek te klaar - geen bede kon hier baten -
Jehovah had zijn volk nu gantschelijk verlaten.
Want, eer nog Simon voor de derde maal zijn stem
Verheven had tot God met telkens luider klem,
Daar hoorden we een gekraak, gelijk een schorren donder,
Daar scheurde en spleet - o schrik! o yzingbarend wonder! -
De voorhang, die tot nog het Heilige overtoog
En hield verborgen voor der ongewijden oog,
Van zelf door midden, en uit duizenden van monden
Borst vreeslijk de angstkreet los, de kreet, tot Hem gezonden!
Die 't zichtbaar teeken gaf, hoe Hy 't aêloud verdrag,
Met Jakob aangegaan, verscheurde op dezen dag.

JOËL.
Och Jakob! och! vergeefs had God u uitverkoren.
De kroon ontviel uw hoofd! och! Jakob is verloren.

ZADOK.
't Was op dit tijdstip, dat een dunne rookwolk brak
Door een der vensteren van 't hooge cederdak.
Een Roomsche krijgsknecht had - gelijk men my deed weten -
Baldadig in 't gebouw een gloênde toorts gesmeten.
En spoedig zagen wy den wederschijn der vlam
Ons tegenflikkren, die het Godshuis blaakren kwam,
En speelde op 't glinstrend goud van beeldwerk en kolommen,
En de oude pracht verslond van Isrels heiligdommen.
Het leed een korte wijl, daar spleten muur en trans,
Daar lekte 't knagend vuur aan lijstwerk en aan krans;
Daar spatten balk en spar en woei een dichte regen
Van gloênde vonken en ontglommen hout ons tegen:
Daar stortte zoldering bij zoldring van rondsom

Met daavrend bonzen neêr in d'opgepersten drom.
Wie kan de ontsteltenis, wie 't jamren u verhalen
Dier scharen, saamgepropt in plein en voorportalen,
Verplet, gestikt, gebrand, vertreden, wien de dood
In duizend vormen, elk afzichtlijker, zich bood!

JOËL.
En werd er niet beproefd dien fellen brand te stuiten?

ZADOK.
Te midden van dien nood, daar meldde zich van buiten
Een ruiterbende, die de Veldheer, uit de stad,
Hier tot bescherming van Gods Huis gezonden had.
Straks deden ze aan de poort d'onvrijen doortocht ruimen:
Hun krijgshoofd, kenbaar aan zijn helmkam, wit van pluimen,
Stoof binnen, drong, voor brand noch menigte vervaard,
Het voorplein over op zijn snuivend oorlogspaard.
'Bluscht,' riep hy, 'bluscht den brand! biedt hulp, mijn helden-
Het is des Veldheers last: hy wil den Tempel sparen. (scharen!
Brengt water aan! haalt neêr wat reeds te hevig brandt;
Zoo houden wy voor 't minst wat overbleef in stand.
Zoekt, zoekt te redden wie daar binnen zich bevinden.
Ik geef u 't voorbeeld zelf! Ter hulp, ter hulp mijn vrinden!'
Nu sprong hy van zijn ros en stoof door rook en vlam
Den open voorhof in; maar eer hy verder kwam,
Daar waggelde op zijn voet, met oorverdoovend kraken,
En stortte 't Heiligdom met transen in en daken,
En steeg de laaie gloed naar boven. Vraag my niet
Wat op dat rokend puin nog verder zij geschied,
Noch hoe ik, half verzengd en overdekt met wonden,
My, later, uit dien drang en veilig heb gevonden.
'k Geloof een Engel Gods bestuurde mijne schreên.

JOËL.
En deelde ook Simon in de ramp van 't algemeen?

ZADOK.

'k Heb hem niet weêrgezien nadat de voorhang scheurde,
En 't bleef my onbekend, wat sints met hem gebeurde:
Nochthands, 't gerucht verspreidt, dat hy 't gevaar ontkwam
En langs een keldergang de wijk naar buiten nam.
Zelfs wil men, dat hy zich met weinige getrouwen
Verscholen houdt en nog op beetre kans durft bouwen.

JOËL.

En.. o verschoon my, 't is een vader, die het vraagt,
Een vader, wien de zorg aan hart en nieren knaagt:
Ik liet, by mijn vertrek, mijn telg in Simons handen.
Men voerde, naar 'k vernam, haar binnen 's Tempels wanden.
Gy weet niet, of....

ZADOK.

Helaas! ik heb voor u geen troost.
Beschrei dan voor altijd uw deerniswaardig kroost.
Het stortend dak doeg neêr wie in den Tempel waren.
Een wonder had alleen hun 't leven kunnen sparen.

JOËL.

Rampzalige vader! hoe vreesselijk duur
Betaalt ge uw eerzuchtige droomen!
Heeft niemand, mijn Dorkas? in 't akelig uur
Uw hulpkreet, uw jamren vernomen?
Mijn dochter, mijn Dorkas, verschrompeld in 't vuur,
Afgrijslijk verpletterd door 't puin van den muur -
Ééns wijkplaats, nu slachtbank der vromen!
Mijn dochter, mijn Dorkas! ik smilte van rouw:
Uw liefde voor my en uw grenslooze trouw
Deed u voor geen jammeren schroomen.
Tot loon hoopte ik jammer en leed op uw hoofd.
Ach! waarom had ik u aan Simon verloofd
En heb ik mijn woord niet hernomen?

Wat wilt Gy nog, Heer! dat ik 't leven behoû,
Om voortaan als toonbeeld van lijden en rouw,
   Rampzalig op aarde te zwerven?
Straks rees uit mijn binnenst een bittere klacht
Om 't lot van de Stad en van Jakobs geslacht;
De maat was ten boorde gevuld, als ik dacht,
Helaas! 't was een scheemring der vreeslijke nacht,
Die thands my alom, waar ik heendool, verwacht,
Waarin ik tot de ure des stervens versmacht:
   Ik moest ook mijn dochter nog derven!
Nu is my het laatste van 't harte gerukt
o! 't Is, of de jammer, waar alles voor bukt,
Of 't lijden van allen vereenigd my drukt,
   Of my aller smarten doorkerven. -
   Ach! levende zal ik versterven.

ZADOK.
Hoe! is den Romer hier dan alle macht gegeven?
Beheerscht hy 't graf? Hergeeft hy dooden zelfs het leven?
Is 't wonderwerk, waarvan ik sprak, door hem geschied?
Spreek grijzaart! gindsche maagd, is zy uw Dorkas niet?

Derde tooneel.

De vorigen, VERAX, DORKAS

DORKAS, JOËL ***omhelzende.***
Loof mijn ziele, loof den Heer!
'k Zie mijn grijzen vader weêr.
Gunstig nam mijn lot een keer,
Vader! vader! treur niet meer.

JOËL.
Dank voor dien honingdrop in d'alsemvollen beker,
God! 'k liep Uw raad vooruit: ik hield haar dood reeds zeker,
En Gy hergeeft my haar.

(tot Dorkas.)

Had Simons kloek beleid
U in den nood, mijn kind, een veilge plaats bereid?

VERAX.
Zwijg! noem den dwingland niet, hem, die 't onschuldig leven,
Dat hy beschermen moest, den dood had prijs gegeven:
Nooit kome weêr de naam, o grijzaart! uit uw mond
Van hem, aan wien ge uw kind ter kwader uur verbond.
Bid God vergisnis af voor wee, dat, door het knoopen
Van dien onzaalgen echt, uw hand wist saam te hoopen
Op 't schuldloos maagdenhoofd.

JOËL, ***tot Dorkas.***
Wie redde u uit den nood?

DORKAS.
Dees edele Romein ontscheurde my den dood.

ZADOK.
Hy was 't, die tot behoud des Tempels 't uiterst waagde:
Vergeefs, helaas! vergeefs.

VERAX.
God driewerf lof! ik slaagde
In 't redden van het schoonst, het edelst, dat de muur
Van 't krakend heiligdom bevatte. Een zee van vuur
Doorwaadde ik. Maar wat nood! Geen storm, geen vuur, geen degen,
Houdt immer een Romein in 't voorwaartsijlen tegen.
Mijn vuist heeft in den strijd geen van uw volk gespaard,
Maar menig leven voor den vuurpoel nog bewaard.
De zege was aan ons, en 't zwaard vloog in de schede:

Ik riep mijn ruiterdrom ter redding met my mede,
Mijn trouwe krijgshengst droeg me als met gewiekten voet
Door wolken stikdamp heen, en deinsde voor geen gloed,
Sprong over 't rokend puin, gehoorzaam aan den teugel
Als op het vrije veld; 'k Houd eensklaps stand: een vleugel
Des Tempels boeit mijn oog, maar tevens hart en oor.
't Is een bekende stem, die 'k onder 't kraken hoor
En 't loeien van de vlam. Een wilde sprong, nog eenen:
Gebint en gloeiend puin ploft dondrend om my heenen:
- Vooruit! - ik nader.... hoe de gloed mijn oogverblind',
'k Bereik mijn doel.... ik buk.... grijp toe, en sleur uw kind
Met forsche hand in 't zaêl. 'k IJl heen: 't gebouw stort neder.
- Teêrhartig vader, 'k geef u Simons gade weder.

JOËL.
o Spaar my! 'k Heb voor God my zelf reeds aangeklaagd.
'k Bloos voor den vyand, die zijn leven heeft gewaagd,
Waar zy verlaten werd door echtgenoot en vader.

VERAX.
De Veldheer treedt ons met de bloem des legers nader.

Vierde tooneel.

De vorigen. REI VAN ROMEINSCHE SOLDATEN. TITUS, COTTA, Krijgsoversten.

REI VAN SOLDATEN.
Iö triumf! met luid geschal
Het zegelied gezongen!
Het heldenpleit voor Salems wal
Is glorierijk voldongen.

Blijmoedig spant, na 't krijgsgerucht,
Onze Adelaar tot hooger vlucht
   De breedgeplooide wieken:
Hy, 't zegevieren lang gewend,
Van waar de zon haar dagkoers endt
   Tot aan het morgenkrieken.

Iö triumf! aan Cezar eer!
   Hem, wien de Goden minnen.
Weêr toonde hy zich 's waerelds heer
   In 't glansrijk overwinnen.
Vespaziaan! Doorstrengel thands
Uw lang verworven lauwerkrans
   Met Idumeesche palmen.
En moge ons lied, van Kedrons zoom
Tot aan den verren Tyberstroom,
   U blijde in de ooren galmen.

Iö triumf! Aan Titus lof,
   Wiens krachtige oorlogsdegen
Den oproersdraak in 't harte trof,
   Zieltogend neêrgezegen.
Bedwongen spijt den wederstand,
Kromt zich 't vernederd Joodsche land
   Aan 's overwinnaars voeten,
En luid herhaalt alom de saam
Den grootschen *Imperators*-naam
   Waarmeê wy u begroeten.

TITUS.
Dank, driewerf dank, manhaste schaar,
Mijn hechtsten steun in 't krijgsgevaar!

Gy deedt my zegevieren.
De lauwren, die uw hand my vlecht,
En juublend om mijn schedel hecht,
Denk, dat ze ook u vercieren.

o! Met wat blijdschap doet mijn mond
Eerlang den grooten Cezar kond
Van al uw krijgsbedrijven.
Met welken eerbied zal de Faam
Uw nieuwe daden by uw naam
In haar gedenkboek schrijven.

Blijft my uw hart, uw hulp gewijd,
'k Trek dan met u, na elken strijd.
Zeeghaftig Rome binnen.
Wat wederstaat uw arm, uw zwaard?
De Veldheer, om wien gy u schaart,
Kan 't waereldrond verwinnen.

(tot Verax.)

Wel my, dat ik ook u in 't leven zie gespaard,
U, die aan 't doodsgevaar daar ginds ten prooie waart.
'k Beschrei zoo velen van mijn eedlen en getrouwen,
En 't is my dubbel zoet u in dees kring te aanschouwen.
- Gy zijt niet zonder buit, naar 't schijnt, terug gekeerd,
En hebt u tegen 't vuur als echt Romein geweerd,
Wat ook de vlam vernielde, ik zie, 't mocht u gelukken.
Den schat, het meest u waard, aan haar geweld te ontrukken.

(tot zijn krijgshoofden.)

Maar zegt my, heeft uw blik den dweeper niet ontmoet,
Die ons den zegepraal betwist heeft voet voor voet?
Die voor genaê noch zwaard het trotsche hoofd woû buigen,
Dien Simon, tegen wien dees bergen puin getuigen?

COTTA.
Het bleef ons onbekend, wat lot hy onderging.

TITUS.
Ik reikhals hem te zien in zijn vernedering.

VERAX.
De Veldheer gun my de eer, den booswicht op te sporen.

TITUS.
Het zij, mijn Verax, ga.

VERAX.
Hoort allen! 'k heb gezworen,
Geen afgrond is zoo diep, geen bergtop is zoo hoog,
Of 'k sleur hem of zijn rif van daar voor 's Veldheers oog.

(tot zijn gevolg.)

Breng spade en moker hier. Het lust my, dees gewelven,
Die Stad en Heiligdom verbinden, op te delven.

Vijfde tooneel.

De Vorigen, SIMON.

SIMON, ***uit de gewelven oprijzende.***
Bespaar die moeite vrij! hier is hy, wien gy zoekt,
Die Simon, meer door u gevreesd noch dan gevloekt.
Hy komt zich in uw hand vrijwillig overgeven:
Voldoe thands, Titus! aan uw wraak en doe hem sneven.

TITUS.
Zijt gy die Simon, gy, wiens onbedachte haat
Mijn gunsten keer op keer hardnekkig heeft versmaad,
Zoo vaak mijn hart, begaan met innig medelijden,
Van verder oorlogswee uw burgers woû bevrijden?
Thands ziet gy, in wat leed en namelooze ellend
Uw trotsche waan de stad gedompeld heeft in 't end.

Gewis het heilig recht, zoo stout door u beleedigd,
Vindt naauw voor u een straf, die 't misdrijf evenredigt.

SIMON.
Wat toeft gy? 'k ben getroost en sidder voor geen straf.
Ik wacht met kalmen zin uw stoet van beulen af.

TITUS.
Hoofdmuiter! 'k wil alsnog u 't schuldig leven sparen.
In Rome zal uw lot zich later openbaren.
Daar zult gy, de oorzaak van zooveel vergoten bloeds,
In d' ijzren boei gekneld, mijn hooge staatsiekoets
Voorafgaan, en te laat, aan 't hoofd der Joodsche reien,
Uw dwazen wederstand en hoovaardy beschreien.

SIMON.
Het zij zoo! Rome zal dan meê dien Simon zien,
Wiens arm zoo menigwerf haar kindren heeft doen vliên,
En, als uw heir voorheen, zal ik uw trotsche Ridderen,
Uw Raad, uw Keizer zelf, doen voor mijn aanblik sidderen.

TITUS.
Gy zijt het, die alleen zult siddren, als, naar recht,
De straf u treffen zal, uw gruwlen weggelegd.

SIMON, ***Dorkas ziende.***
Gy hier, en ongedeerd van vuur en zwaard ontkomen?
Ha! waarom deed mijn hand uw schuldig bloed niet stroomen?

JOËL.
Gy, 't bloed doen stroomen van mijn Dorkas, van uw bruid?
Zij God geloofd, die u in 't woeden heeft gestuit.
Moest gy uw euveldaên nog door dien moord vergrooten?

SIMON.
Spreek, spreek niet van mijn bruid. Ik had haar reeds verstooter.
Of, grijzaart, hadt ge u ooit gevleid, dat een Kristin
Den eernaam voeren zoû van Simons gemalin?

JOËL.
Wat raast hy! Een Kristin! zy, uit mijn bloed geboren?

SIMON.
Zoo kwam het, tot dees dag, den vader niet ter ooren?

JOËL.
Mijn dochter! ei beschaam den valschen logenaar.

DORKAS.
Straf, vader! straf uw kind: hetgeen hy zeide is waar.

JOËL.
o God! dees leste slag gaat al mijn kracht te boven!

SIMON.
En waarheid mede is wat uw trots niet woû gelooven,
Dat zy, afvallig van haar adel en geboort,
Met hart en ziel en zin dien roover toebehoort.

JOËL.
o Jakob! 'k zie te klaar uit onbedriegbre teekenen,
Uw rijk heeft uit. Gy kunt op geen herstelling rekenen,
Sints ook uw eigen kroost der Vaadren voorbeeld schuwt,
Verboden leer belijdt en zich aan 't Westen huwt.
- Mijn dochter! drukk', geheel, uw afval my ter neder,
Ik vloek u niet, noch neem mijn zegen van u weder:
Ik onderwerp me aan God en kus ten allen tijd
Eerbiedig Zijne roê, hoe streng ze my kastijd'.

SIMON.
Moge ook geen vadervloek het schuldig hoofd haar treffen,
Van dien des Weeprofeets kan niemand haar ontheffen.
Betichtte ik hem voorheen van logentaal, 'k had schuld:
'k Zie klaar, al wat hy sprak heeft de uitkomst ook vervuld.

VERAX.
Slechts over haar, die steeds in waarheid God bleef eeren,
O Simon! zal die vloek in zegening verkeeren.

(Simon wordt weggevoerd.)

- Eerwaarde Joël! zie, in al uw tegenspoed,
Door onze kindermin het lijden u verzoet.

TITUS.
Ja grijzaart! laat uw hart niet gands verslagen wezen.
De muiteling alleen heeft strenge straf te vreezen.
Kastijde ook Romes hand de boosheid, zy beloont
Wie onderworpen aan haar wetten zich betoont.

(tot Verax, Dorkas en de Joden.)

Gy, blijft aan Rome trouw! Eert naar uw welgevallen
Uw God, Uw Kristus, maar den Keizer boven allen.

(Hy vertrekt.)

JOËL.
Het draait en dwarrelt voor mijn zinnen!
'k Zie voor mijn oogen, rood geschreid,
Een nieuwe waereld thands beginnen:
't Is uit met Isrels heerlijkheid.
De vaadren wentlen in hun graven
Zich krimpend op die treurmaar om.
Hun zonen werden Romes slaven; -
O diep vernederd Jodendom!

VERAX.
't Woord is vervuld: geen steen bleef op den andren.
Het rijk heeft uit, dat eeuwen had bestaan.

DORKAS.
Maar vol van hoop omarmen hier elkandren,
Die 't Kristusrijk oprecht zijn toegedaan.

JOËL.
Mijn eigen dochter buigt zich neder
Voor dien gehaten kruisseling,
Haar hart bemint den Romer teeder,
Belijdt het zonder fiddering.
Mijn vaderlijken arm onttogen,

Rust ze aan zijn boezem voor mijn oogen!
Helaas! ik had haar aan den dood
In Simons armen prijs gegeven.
Des Romers min hergaf haar 't leven.
Is 't vreemd, dat zy my van zich stoot?

DORKAS.

Ik u verstooten? Neen! 'k blijf met u, voor u leven.
Wat ge ook verloren hebt, mijn liefde derft gy niet.

VERAX.

De Heer heeft thands uw lot in onze hand gegeven,
En heilig is voor ons de taak, die Hy ons biedt.

Mijn Dorkas! - vast met my de hand in een geslagen.
Het beeld des Heilgezants voor Joëls oog gedragen,
De leer, aan ons verkond, door daden hem geleerd!
Opdat voor 't hemelsch licht zijn dofgekreten oogen,
Niet meer verblind door 't vuur, dat Sion heeft verteerd,
Door Gods ontferming zich nog eens ontsluiten mogen,
Op ons gebed voor hem de vloek in zegen keert.

(tot Joël.)

Treur langer niet op 't puin van stad en tempelwallen.
Richt uwen blik van daar naar 't kruis van Golgotha.
Dat staat onwankelbaar, schoon de aarde in puin mocht vallen:
Voor elke wond stroomt daar de balsem der genaê.
Buig daar de knie en 't hoofd, met ons geloovig hopend:
Verhard uw harte niet, maar keer u nog tot Hem,
Die voor u biddend stierf: hoor thands nog naar Zijn stem:
Zoo wordt op 't puin van 't Oude u 't vergezicht geöpend
Op 't Hemelsch, 't Nieuw Jeruzalem!

EINDE.